

Fremtidens oppvekststruktur 2026-29

HØRINGSNOTAT TIL BEHANDLING I KOMMUNESTYRET 16.-17. DESEMBER – 2. utgave

Foto: Stockbilder

Innhold

Bakgrunn	3
Kommunestyrets vedtak sak 20/2025 i møte den 18.03.2025:.....	3
Kommunestyrets vedtak sak 58/2025 i møte den 17.06.2025:.....	5
Formannskapetets vedtak sak 86/2025 i møte den 25.11.2025:	6
Formannskapetets vedtak sak 96/2025 i møte den 09.12.2025:	7
Hvorfor endre dagens oppvekststruktur?	9
Endringer i rammebetingelser:	9
Forventningsgapet:	9
Oppsummert:	12
Politiske behandlinger, prosess og medvirkning.....	13
Videre prosess:	13
Informasjonsmøtene	13
Medvirkning og barns beste.....	14
Politisk prosess:	15
Sammendrag fra Menon-rapporten av 10.10.2025	17
Oppsummering av prosessen så langt:	19
4 alternativer til ny oppvekststruktur sendes på høring.....	21
0-alternativet.....	21
Alternativ A.....	22
Andre forhold som er relevante for alternativ A	24
Alternativ B.....	28
Alternativ C.....	31
Andre forhold som er relevante for alternativ B og C	33
Skyss og trafikale forhold:	33
Skolekretsgrenser.....	33
Ressursenheter for barnehagebarn og elever med særlig omfattende behov	34
Rom for å jobbe med forebygging og tidlig innsats	34
Redusere arealer og større sambruk	35
Økonomiske vurderinger.....	36
Oppsummert i henhold til kommunestyrets bestilling	39
Kommunedirektørens konklusjon	41
Vedlegg:.....	41

Bakgrunn

Kommunestyret ba i desember 2023 kommunedirektøren å legge frem en sak der en ser på behovet for skolebygg i Rana. Våren 2024 vedtok kommunestyret videre at en barnehage skal legges ned fra høsten 2025, og ba kommunedirektøren legge frem en ny og mer omfattende vurdering av oppvekststrukturen. Kommunedirektøren valgte å gå ut bredt innenfor oppvekst og kultur, for at også kultur og barn- og familieavdelingen kunne bidra til å få ned arealbruken og bidra til en mer effektiv organisering. Behovet for sistnevnte er omtalt i de to siste perspektivmeldingene.

I oppvekst og kulturutvalget ble det stilt spørsmål om muligheten for å se på en deling av Ytteren skolekrets mellom Selfors og Båsmoen. Fire alternativer ble presentert i møtet 10.11.24 og tatt med i det videre arbeidet.

I sitt møte 18. desember 2024 vedtok kommunestyret at det skulle utredes flere alternativer før de ville sende ut oppvekststrukturen på høring. I vedtaket var det lagt frem ni punkter til alternative strukturer, som til sammen ga 22 nye alternativer.

I samme møte vedtok kommunestyret å legge ned Mjølan barnehage fra høsten 2025.

I formannskapet 11.03.25 ble det vedtatt at det skulle utarbeides et nytt høringsnotat. Tre alternativer fra det andre høringsnotatet skulle tas sammen med 0-alternativet og i tillegg ble det lagt frem fire nye alternativer.

Til sammen har 37 alternativer inkludert 0-alternativet blitt vurdert.

Videre politiske behandlinger fra og med kommunestyrets behandling 18.03.25:

Kommunestyrets vedtak sak 20/2025 i møte den 18.03.2025:

Kommunedirektørens innstilling vedtas med følgende endringer:

1. *Alternativ 10 og 31 sendes ikke ut på høring.*
2. *Høringen utvides med følgende alternativer:*

Tilleggsforslag 1

- *Storforshei barn og ungdomsskole renoveres som 1-10 skole tilpasset elevtall*
- *Skonseng skole legges ned.*
 - *Elevene overføres Selfors og Storforshei skole. Barna overføres i utgangspunktet til Selfors skole, men overføres Storforshei skole dersom foreldrene ønsker det.*
- *Det etableres ungdomsklubb på Skonseng.*
- *Ytteren barneskole legges ned. Elevene overføres til ny Båsmo & Ytteren barneskole.*
- *Gammelt SFO-bygg tas i bruk*
- *Nybygg for å sikre økt kapasitet bygges.*
- *Det søkes trafikk sikkerhetsmidler hos NFK for å håndtere krysset i Nordåsveien/Båsmoveien spesielt og Nordåsveien generelt.*
- *Elevene skal ha fast klasserom og garderobeplass*
- *Ravo flyttes til Torggata 2*
- *Barne- og familieavdelingens virksomhet i PIR-bygget, kulturskolen, fritidsklubben på*
- *Ytteren og eventuell øvrig kommunal drift i leide lokaler flyttes til Ytteren barneskole.*

- *Revelheia barnehage legges ned, barna tilbys plasser i øvrige kommunale barnehager.*
- *Ytteren miljøbarnehage legges ned og barna overføres Båsmo barnehage.*

Tilleggsforslag 2

- *Det gjøres ikke endringer i skolestrukturen.*
- *Strengt nødvendig vedlikehold av Storforshei barne- og ungdomsskole og Skonseng og Lyngheim barneskoler.*
- *Ytteren miljøbarnehage legges ned og barna overføres Båsmo barnehage.*
- *Revelheia barnehage legges ned, barna tilbys plasser i øvrige kommunale barnehager.*
- *Kulturskolen samlokaliseres med Ytteren barneskole.*
- *Ravo flyttes til Torggata 2*
- *Ikke – lovpålagte tjenester vurderes nedjustert kraftig for å sikre økonomisk bærekraft:*
 - *Nedlegging av fritidstjenesten*
 - *Ta ned nivået på kulturskolen*
 - *Ta ned nivået på biblioteket*
 - *Ta ned nivået på arbeidet i familietjenesten*
 - *Redusere tilskudd og partnerskapsavtaler med 33%. Ingen nye avtaler inngås.*

Tilleggsforslag 3

Ungdomsrådets forslag sendes på høring:

- *Storforshei barne- og ungdomsskole renoveres som 1-10 skole.*
- *Utskarpen skole består som 1-10 skole.*
- *Skonseng skole gjøres om til 1. – 4. trinn, elever i 5. – 7 trinn overføres til Selfors og*
- *Storforshei skole. Ved behov må det bygges tilbygg ved Selfors barneskole.*
- *Ytteren barneskole gjøres om til 1. – 4. trinn og elever i 5.- 7. trinn overføres til Båsmo barneskole.*
- *Kulturskolen og spesialpedagogisk fagteam flytter inn i Ytteren skole.*
- *Ytteren Miljøbarnehage og Revelheia barnehage legges ned og barn flyttes til barnehager med ledig kapasitet og til Ytteren skole.*
- *Fritidstjenesten består som ruspreventive møteplasser.*

Tilleggsforslag 4

Alternativ 28 sendes på høring med følgende endringer/tillegg:

- *Alternativet belyses slik at enten 1-10 skolen på Ytteren eller Hauknes eller begge eventuelt kan realiseres.*
- *Storforshei barn og ungdomsskole 1-10 skole renoveres som 2-parallell – forutsetter at elevene fra Skonseng barneskole går på ungdomsskole her.*
- *Skonseng barneskole renoveres.*
- *Hauknes barneskole etableres som 1-10 skole.*
- *Ytteren barneskole etableres som 1-10 skole for ungdomsskole elever fra Båsmo og Ytteren.*
- *Lyngheim barneskole legges ut for salg og elever flyttes til Rana ungdomsskole*
- *Vurdere sambruk for fritidsklubben på Ytteren, spesialpedagogisk fagteam for barnehage.*
- *Ravo flyttes til Torggata 2*
- *Ikke – lovpålagte tjenester vurderes nedjustert kraftig for å sikre økonomisk bærekraft:*
 - *Nedlegging av fritidstjenesten*

- Ta ned nivået på kulturskolen
- Ta ned nivået på biblioteket
- Ta ned nivået på arbeidet i familietjenesten
- Redusere tilskudd og partnerskapsavtaler med 50%. Ingen nye avtaler inngås.

Null-alternativet legges til i oppsummerte alternativer i høringsnotatet.

Kommunestyrets vedtak sak 58/2025 i møte den 17.06.2025:

1. Kommunestyret ber kommunedirektøren legge frem et hovedprosjekt for deler av alternativ 3 med intensjon om:
 - a) Storforshei barne- og ungdomsskole renoveres som 1-10 skole i tråd med skisseprosjektet.
 - b) Skonseng barneskole legges ned.
 - c) Forskrift om kretsgrenser revideres, sendes på høring og legges frem for behandling før skoleåret 2026/27.
 - d) Kommunestyret ønsker at elevene overføres til Storforshei skole, men det er viktig at barn og foreldre blir hørt før saken endelig besluttes.
 - e) Det utredes muligheten for å gi SFO-tilbud på tidligere Skonseng skole, hvor ansatte kan følge på buss til og/eller fra skolen. Det søkes samordning og samarbeid med idrettslag, fritidsklubb o.l. for å gi mulighet for å videreføre denne aktiviteten. Tilbudet må kunne gis uten å øke antall ansatte. Andre avbøtende tiltak kan også vurderes.
 - f) Endelig beslutning i sak om skolenedleggelse og hvor elevene flyttes legges frem for kommunestyret i egen sak.
2. Ytteren barneskole består. Kommunestyret er positive til økt sambruk av lokalene med øvrige kommunale tilbud.
 - a) Fritidsklubben på Ytteren flytter inn i Ytteren barneskole.
 - b) Det gjøres fortløpende vurderinger knyttet til om annen kommunal virksomhet kan flytte inn i skolen. Kommunestyret ber kommunedirektøren legge frem dette på egnet måte dersom det blir aktuelt.
 - c) Revelheia barnehage, Båsmo barnehage og Ytteren miljøbarnehage legges ikke ned som følge av dette.
3. Ravo flyttes til Torggata 2.
4. De økonomiske forutsetningene legges inn økonomiplan 2026-2029.
5. Kulturskolens lokalisering vurderes i egen sak som også omhandler tjenestens innhold og omfang. Ansatte og foreldre involveres i prosessen. I saken skal det også vurderes kjøp av bygget kulturskolen i dag er lokalisert i, eller omdisponering/ombygging av Samfunnshuset, finansiert av kulturhusfondet. Det resterende fondet avvikles og midlene overføres til disposisjonsfondet.
6. Kommunestyret er bekymret for at statens overføringer til kommunene krever for rask flytting av midler mellom grupper, noe som svekker kommunens omstillingsevne. Kommunestyret ber derfor ordfører ta initiativ til tverrpolitisk innsats for å skape forståelse for dette på statlig nivå.
7. Kommunen har tidligere hatt stor nytte av ekstern analyse av andre tjenesteområder, som Agenda Kaupang-rapporten om helse- og omsorgstjenestene (2022). Kommunestyret ber kommunedirektøren om å bestille en ekstern analyse av «Effektivisering og organisering

oppvekst- og kulturavdelingen i møte med demografiendringer». Kommunestyret legger følgende forutsetninger til grunn for analysen:

- Rana kommune må la økonomien følge demografien.
- Rana kommune skal ikke ha høyere ressursbruk enn gjennomsnittet i kommunegruppe 9 og 10 til tjenestene.
- Rana kommunes kommuneplans samfunnsdel legges til grunn.
- Fremtidig tjenesteproduksjon, investeringer og strukturer i oppvekst- og kulturavdelingen må ikke gå på bekostning av kommunens evne til:
 - Investering i Solsiden bo- og aktivitetssenter byggetrinn 1 og 2.
 - Drift av Solsiden bo- og aktivitetssenter.
 - Fremtidig forventet vekst i øvrige tjenester innen helse- og omsorgssektoren

Formannskapets vedtak sak 86/2025 i møte den 25.11.2025:

En etablering av skoler som i realiteten erstatter en nedlagt, offentlig skole, vil forskyve omstillingsbehovet og vil føre til at det vil være flere skoler som må legges ned.

Kommunestyret er mot etablering av private skoler som erstatning for offentlige skoler som legges ned. Kommunestyret ber kommunedirektøren avgi høringsuttalelser på vegne av kommunen i tråd med dette, dersom det kommer søknad om etablering av privatskoler i skolekretser hvor skoler legges ned. Dette er begrenset til å gjelde skolene som vedtas lagt ned inneværende økonomiplanperioden (2026-2029).

Formannskapet er opptatt av at det skal være gjennomarbeidede og gjennomførbare alternativer som gir tilstrekkelig økonomisk bidrag til omstilling som sendes på høring. Samtidig må det gi akseptable resultat i oppvekstsektoren. Forslag som viser seg å ikke være gjennomførbare vil ikke sendes på høring. Formannskapet ber derfor kommunedirektøren om følgende utredninger før det besluttet hva som sendes på høring:

1. Til alle forslag må det legges frem hvordan administrasjonen beregner den økonomiske effekten på drift, investering og FDV, herunder endring i årsverk. Bortfall av kommunalt grunnskoletilskudd i inntektssystemet må medregnes.

2. Det legges til grunn at klassestørrelse ikke overstiger 28 elever, og at det ikke bør overstige 25 elever.

3. Til administrasjonens forslag må medregnes:

- a. Gymsal på ny barneskole (Mo U).*
- b. Oppgradering av uteområdet ved Mo U. med beskrivelse av hvordan dette er tenkt og oppdatert kostnadsestimat.*
- c. Hvordan Mo U. er tenkt tilpasset barneskoledrift og økt elevtall, jmf. Asplan Viaks mulighetsstudie som konkluderer med at det er behov for to tilbygg med inngangsparti og garderober, behov for endringer i bygget (fellesareal, endret størrelse på klasserom m.m.)*
- d. Beskrivelse av hvordan SFO-tilbudet på Mo U. er tenkt løst.*
- e. Tilstrekkelig antall klasserom på felles ungdomsskole, Moheia.*
- f. Avklaring av hvor ungdomsskole lokalisert på Moheia skal ha spesialrom.*
- g. Flere innganger for å løse henting og levering ved ny barnehage på Ytteren, med en inngang hvor hundre barn skal hentes og leveres.*
- h. Hvordan det skal tilrettelegges for flere toaletter på ny barnehage på Ytteren, med tilgang fra utsiden så barn kan gå på toalettet ved behov, selv om de er ute.*
- i. Tilrettelegging for tett rom for oppbevaring av vogn og søvn for småbarna ved ny*

- barnehage på Ytteren.
- j. Tilpasning av uteområde ved ny barnehage på Ytteren.
 - k. Forklaring på hvordan man skal sikre at foreldre ikke får søsken på forskjellige skoler med felles skolekrets for Båsmo og Ytteren skoler.
4. Et alternativ hvor Lyngheim skole legges ned og hvor elever fra skolen fordeles på Hauknes, Selfors og Gruben barneskoler. Nedleggelse av Skonseng skole inkluderes også i dette alternativet.
- a. Med nødvendige investeringer på de aktuelle skolene.
 - b. Felles skolekrets kan vurderes, men det må sikres at foreldre ikke får barn som begynner på forskjellige skoler.
5. Et alternativ hvor Selfors barneskole legges ned, og hvor elevene sendes til Ytteren barneskole. Nedleggelse av Skonseng skole inkluderes også i dette alternativet.
- a. Det prosjekteres ny barnehage på egnet tomt til erstatning for Ytteren miljøbarnehage,
 - b. Selfors barnehage og Revelheia barnehage. Barnehagenes styrere og tillitsvalgte er med i prosjektgruppen for ny barnehage
 - c. prosjektgruppen for ny barnehage
6. Et alternativ hvor Lyngheim skole og Ytteren skole legges ned. Nedleggelse av Skonseng skole inkluderes også i dette alternativet.
- a. Ytteren barneskole bygges om til ny barnehage som erstatning for Ytteren miljøbarnehage, Selfors barnehage og Revelheia barnehage. Barnehagenes styrere og tillitsvalgte er med i prosjektgruppen.
 - b. Det settes opp modulbygg på Båsmo barneskole for å få plass til elevene fra Ytteren skole. Hver klasse må ha eget klasserom.
 - c. Elevene på Lyngheim skole fordeles på Hauknes, Selfors og Gruben barneskoler, og de nødvendige investeringer på de aktuelle skolene inkluderes. Felles skolekrets kan vurderes, men det må sikres at foreldre ikke får barn som begynner på forskjellige skoler.
7. Kommunedirektørens forslag for kulturskole og utflytting av PIR-bygget følger alle alternativer i saken, dersom det ikke er særlige grunner som tilsier noe annet.

Formannskapetets vedtak sak 96/2025 i møte den 09.12.2025:

1. Kommunestyret sender følgende ut på høring:
 - a. 0-alternativet – dagens struktur.
 - b. Kommunedirektørens forslag med følgende tillegg:
 - Bygging eller reetablering av gymsal for barneskole i sentrum. Denne må kostnadsberegnes. I tillegg en utvidet forklaring på hvordan det skal tilrettelegges dersom Rana-hallen skal benyttes, inkludert kapasitet på treningstid, garderobe og hvordan småtrinnet skal fraktes uten at dette tar for mye tid. Begge alternativer for løsning av kroppsøvfaget følger høringen.
 - Gjennomgang av tilpasning av tidligere Mo U. med en høyere kostnadsramme som tar stilling til: Tilpasning av toalett/vasker, etablering av garderobes, etablering av fellesareal, etablering av inngangsparti, opprustning av uteområde. Dette må kostnadsberegnes.
 - Tilpasning av nytt oppvekstsenter på Ytteren med minimum 2 innganger for henting/levering i barnehage, tett oppbevaring av vogn og øvrige tilpasninger. Dette må kostnadsberegnes.
 - I forslaget utsettes beslutningen om Selfors barnehage skal legges ned. I budsjett for

2028 og økonomiplan 2028-2031 tas det stilling til om Englia barnehage og en av sentrumsbarnehagene skal få utvidet kapasitet, eller om Selfors skal renoveres.

c. Formannskapetets forslag 1 (Skonseng skole og Lyngheim skole legges ned. Oppvekstsenter på Ytteren) med følgende tillegg:

- Forslaget suppleres med kommunedirektørens forslag om å samle Båsmo og Ytteren i skolekrets og bruke flerbruksmulighetene i Ytteren skole.*
- Tilpasning av nytt oppvekstsenter på Ytteren med minimum 2 innganger for henting/levering i barnehage, tett oppbevaring av vogn og øvrige tilpasninger. Dette må kostnadsberegnes.*
- I forslaget utsettes beslutningen om Selfors barnehage skal legges ned. I budsjett for 2028 og økonomiplan 2028-2031 tas det stilling til om Englia barnehage og en av sentrumsbarnehagene skal få utvidet kapasitet, eller om Selfors skal renoveres.*
- I forslaget skal kostnaden ved å etablere språkteam på skolene som tar imot elever fra Lyngheim beregnes.*

d. Formannskapetets forslag 3 (Skonseng, Lyngheim og Ytteren skole legges ned) medfølgende tillegg:

- Kostnad ved etablering av større barnehage på nåværende Ytteren barneskole, samt modulbygg på Båsmo barneskole spesifiseres.*
- Tilpasning av nytt oppvekstsenter på Ytteren med minimum 2 innganger for henting/levering i barnehage, tett oppbevaring av vogn og øvrige tilpasninger. Dette må kostnadsettes.*
- I forslaget skal kostnaden ved å etablere språkteam på skolene som tar imot elever fra Lyngheim beregnes.*

2. Høringsfrist settes til 8. februar 2026.

3. En etablering av skoler som i realiteten erstatter en nedlagt, offentlig skole, vil forskyve omstillingsbehovet og vil føre til at det vil være flere skoler som må legges ned. Kommunestyret er mot etablering av private skoler som erstatning for offentlige skoler som legges ned. Kommunestyret ber kommunedirektøren avgi høringsuttalelser på vegne av kommunen i tråd med dette, dersom det kommer søknad om etablering av privatskoler i skolekretser hvor skoler legges ned. Dette er begrenset til å gjelde skolene som vedtas lagt ned inneværende økonomiplanperioden (2026-2029).

4. For alle forslagene skal tomtesalg, FDV-kostnad og redusert driftskostnad vises fordelt pr. enhet som legges ned.

5. For alle forslagene skal det forutsettes at elevene ved Rana Ungdomsskole samles på én enhet når dette er økonomisk og faglig mulig.

6. For alle forslagene skal kommunedirektørens forslag til renovering og modulbygg på Storforshei barne- og ungdomsskole legges til grunn.

7. For alle forslagene skal utflytting av PIR-bygget og leide lokaler for kulturskolen, i tråd med kommunedirektørens forslag, legges til grunn.

8. For alle forslag legges til grunn at klassestørrelse ikke overstiger 28 elever, og at det ikke bør overstige 25 elever.

9. *For alle forslag legges det til grunn at foreldre har rett til å få innvilget skolebytte, dersom det er nødvendig for at søsken i samme skolekrets ikke går på ulike skoler.*

Hvorfor endre dagens oppvekststruktur?

Endringer i rammebetingelser:

I 2023 var vi i Rana for første gang flere eldre over 67 år enn yngre under 19 år. Resultatet av denne utviklingen er at de økonomiske rammeoverføringene fra staten reduseres til barn og unge, mens de økes for de eldre. I tillegg blir vi færre i arbeidsfør alder. Utfordringen nå, og i årene som kommer, blir å rekruttere nok ansatte til å levere de tjenestene en kommune forventes å levere, spesielt innenfor sektorene oppvekst og kultur, og helse og mestring.

Det betyr at vi må omstille og endre driften slik at den er tilpasset de nye rammebetingelsene. Mer penger vil ikke alene løse problemene. Rana kommune må som en konsekvens av dette, styre mot mer fortetting og samling av tjenester i alle sektorene. Det betyr at vi må bygge opp større og mer robuste enheter, der vi har mulighet til å ha forsvarlig bemanning og god kvalitet på tjenestene, som er i tråd med lovpålagte krav.

I arbeidet med å utrede endringene som er påkrevd legger vi til grunn tall for økonomiplanperiode 2025-2028 med tilhørende framskrivninger og nye rammer for økonomiplan.

Kommunestyret sine vedtak som foranlediger denne saken, bygger på en forståelse av konsekvensen av de demografiske endringene som kommunen og hele Norge nå står overfor. Videre en forståelse av at staten forventer at kommunene dreier ressursbruken fra barn og unge (skoler og barnehager) til eldre (omsorg, pleie og mestring).

I denne sammenhengen må derfor endring av skole- og barnehagestruktur sees i lys av hvilke behov kommunen har for økt ressursbruk i andre sektorer, og da spesielt helse og mestring, innenfor de rammene som gjelder. En viktig rammebetingelse er plikten til å ta ansvar for helheten i det tilbudet kommunen skal gi sine innbyggere.

Forventningsgapet:

De siste 20-25 årene har Norge som nasjon og Rana som kommune opplevd mer eller mindre kontinuerlig vekst. Nivået på tjenestene som leveres av det offentlige har økt, og det offentlige løser mer enn noen gang før for sine innbyggere. Dette har skapt forventninger i befolkningen om fortsatt utvikling og økt nivå på tjenestene som leveres fra det offentlige, og hva det offentlige skal løse for innbyggerne.

Når rammebetingelsene endrer seg slik de har gjort de siste årene, med svikt i kommuneøkonomien, økt polarisering i debattene spesielt når det gjelder satsing på distrikt kontra by, barn og unge versus eldre, oppstår det et gap mellom forventningene som er skapt og virkeligheten – det vil si hva som er mulig å realisere for en kommune.

I Rana kommer dette til uttrykk gjennom en forventning om at struktur på skoler og barnehager ikke skal endres på tross av en reduksjon i antall barn og unge fra 3600 til 2670 i skolepliktig alder i løpet av de siste 25 årene.

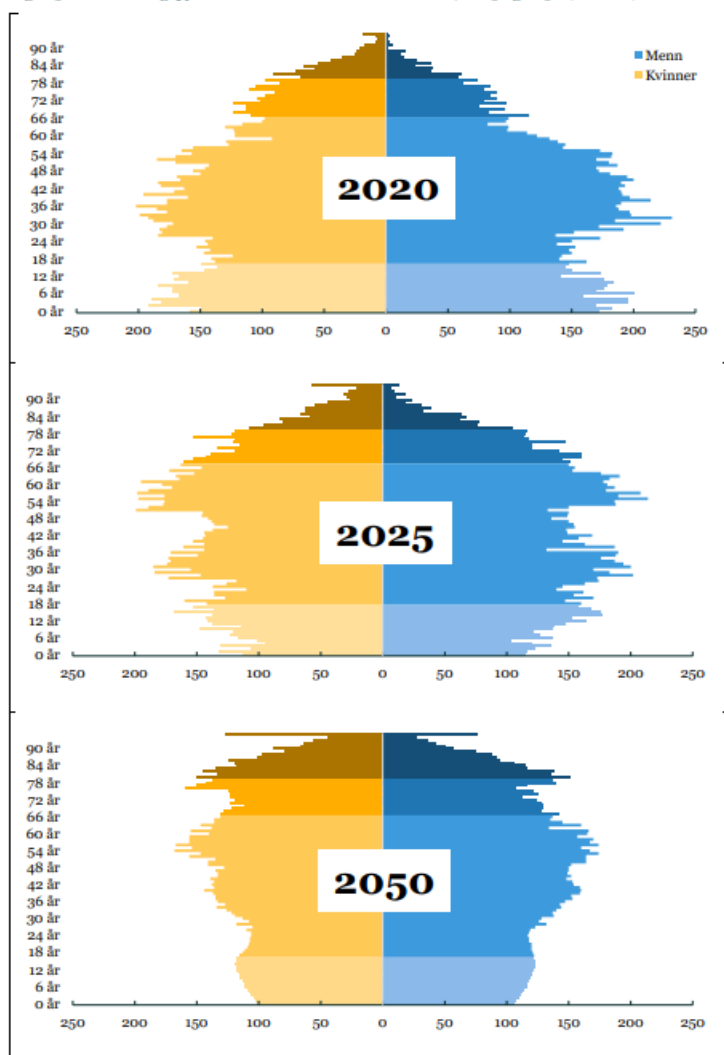
Forventningen er aksept for at 40 prosent av skolepultene vi har i Rana i gjennomsnitt skal stå ubrukte fordi det er viktigere med skolebygg flere steder, enn å fordele ressursene best mulig for å gi flest mulig skoleelever et kvalitativt godt undervisningstilbud.

En slik struktur vil over tid ikke la seg bemanne i henhold til normkrav for bemanning, på grunn av de demografiske endringene og rekrutteringsutfordringene. Bevaringen av struktur vil føre til en skjevfordeling av ressursene der få elever i små skoler får relativt mer av ressursene per hode enn elever i større skoler.

Satt på spissen handler dette om kommunen skal bruke penger på skoleelever og barnehageunger vi ikke har (de tomme pultene) fremfor å endre innretningen til bruk på et stadig økende antall eldre med behov som vi faktisk har.

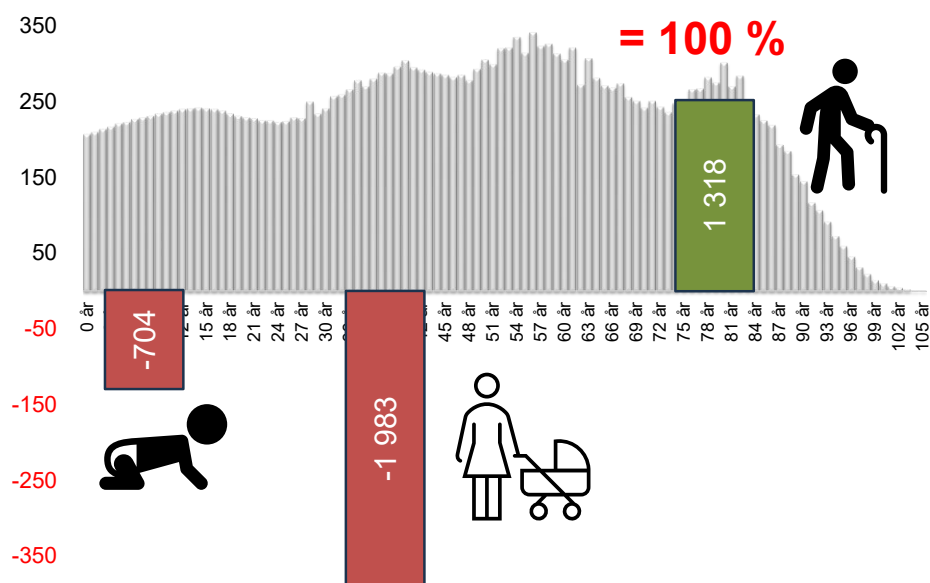
Figur 1 – Befolkningsutvikling for Rana fordelt på kjønn og alder frem mot 20250

Figur 3-2: Befolkningspyramider for Rana kommune i 2020, 2025 og 2050 (MMMM). Kilde: SSB

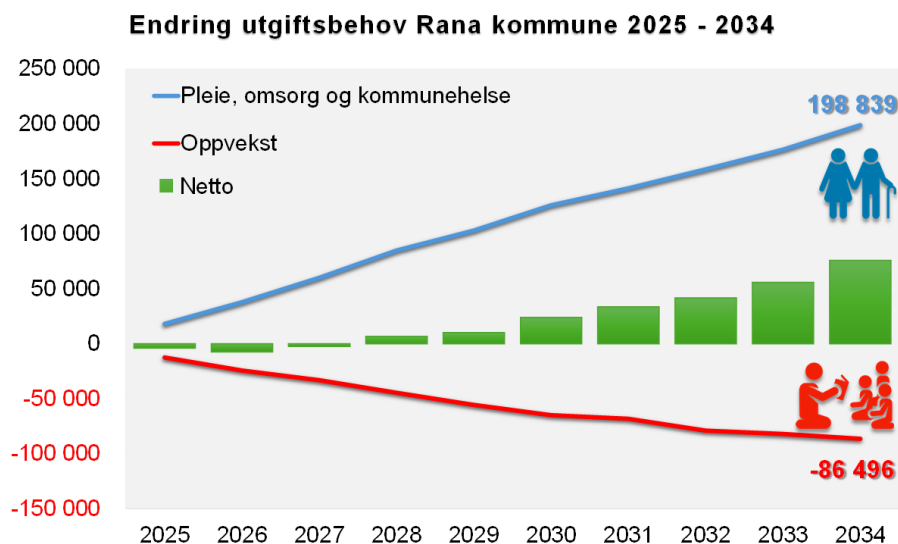
Figur fra Menons rapport
av 10.10.25

Figur 2 - Demografisk endring for Rana frem mot 2050

Dette bildet forteller at mens vi blir 1 318 flere eldre, går antallet barn og unge ned med 704. De som er i arbeidssfør alder, går i samme periode ned med 1 983 personer. Det betyr at det blir langt færre i arbeidssfør alder. Ut fra dette må vi se på måten vi organiserer våre tjenester og om vi kan jobbe på nye måter, f.eks. ved økt digitalisering og mer samhandling.

Figur 3 - Endring økonomiske rammebetingelser for Rana neste 10 år

Den blå linja i tabellen over viser det økte utgiftsbehovet i helse og mestring som er på 199 mill. kr. i løpet av de neste 10 årene. I samme periode er det forventet at utgiftsbehovet skal gå ned i oppvekst og kultur med 86,5 mill. kr. Det betyr at vi må snu deler av ressursbruken, fra oppvekst til eldreomsorg.

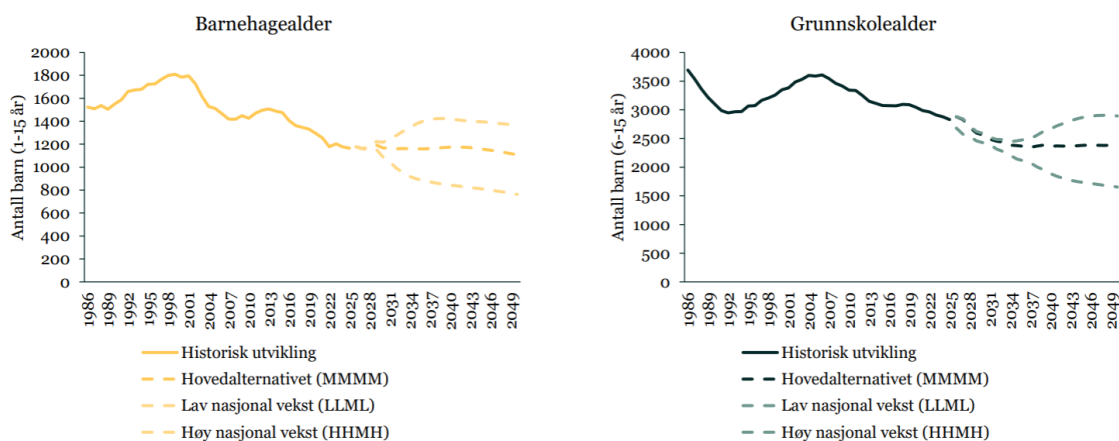
Den senere tid har også regjeringen vært tydelige på at kommunene må omstille driften og prioritere. I Kommunal Rapport 22. oktober 2025 skrev kommunalminister Bjørnar Skjæran;

«Men jeg har sagt at mange kommuner fortsatt må gjennom tøffe omstillinger. Vi vet at vi går inn i krevende tider, med flere eldre og færre i arbeidsdyktig alder, og at utfordringene dette gir kommunene ikke blir mindre framover.

Da må også kommunene se etter nye og smartere måter å løse oppgavene på. Det vil være uansvarlig ikke å jobbe for å bruke offentlige midler mest mulig effektivt.»

Ser vi på framskriving av antall barn i barnehage- og skolealder, er det store forskjeller på de ulike alternativene. Erfaringsmessig har vi ligget noe under SSB sitt middelalternativ. Noe som betyr at vi mest sannsynlig vil ligge et sted mellom den midterste og den laveste prikkete linja.

Fremskrivinger for antall barn og unge i Rana

Antall barn og unge. Kilde: SSBs befolkningsfremskrivinger

Oppsummert:

Antall barn og unge går kraftig ned i årene fremover. Antallet i arbeidsfør alder går også kraftig nedover, og vi har allerede begynt å merke rekrutteringsutfordringene, særlig innenfor barnehage og helsestasjon. I tillegg vil helse og mestring ha behov for langt flere ansatte i årene fremover for å kunne levere forsvarlige tjenester til den eldre delen av befolkningen. Det å bruke mer penger vil i svært liten grad løse problemet.

For mer informasjon:

- [Perspektivanalyse Rana kommune 2026 - 2029](#)
- [Budsjett og økonomiplan 2026-2029. Kommunedirektørens forslag 5. november 2025](#)
- [Kapasitetsberegning barnehager](#)

Politiske behandlinger, prosess og medvirkning

Første høringsutkast ble offentlig 13. november 2024. Deretter ble det behandlet i følgende organ:

- Oppvekst og kulturutvalget 20. november 2024
- Ungdomsrådet 21. november 2024
- Råd for personer med funksjonsnedsettelse 21. november 2024
- Formannskapet 26. november 2024
- Kommunestyret 17.-18. desember 2024

Andre høringsutkast ble offentlig 19. februar 2025. Deretter ble det behandlet i følgende organ:

- Hovedutvalg oppvekst, kultur og idrett 26. februar 2025
- Ungdomsrådet 27. februar 2025
- Råd for personer med funksjonsnedsettelse 27. februar 2025
- Formannskapet 11. mars – et tredje høringsutkast ble utarbeidet til kommunestyret 18. mars, med bakgrunn i formannskapets behandling 11. mars 2025
- Kommunestyret 18. mars 2025

I tillegg ble saken behandlet i AMU og nødvendige drøftinger gjennomført i henhold til gjeldende lov- og avtaleverk.

Videre prosess:

Høringsutkastet kan bli behandlet følgende datoer, om kommunestyrets sender saken på høring i sitt møte 16.12.25:

- Ungdomsrådet 12. februar 2026
- Råd for personer med funksjonsnedsettelse 12. februar 2026
- Oppvekst og kulturutvalget 18. februar 2026
- Formannskapet 24. februar 2026
- Kommunestyret 10. mars 2026

Det er lagt opp til at forslag til revidert forskrift for skolekretsgrenser og skolebytte behandles parallelt med oppvekststruktursaken.

Nødvendige drøftinger gjennomføres i henhold til gjeldene lov- og avtaleverk.

Informasjonsmøtene

Det ble høsten 2024 avholdt 3 informasjons- og medvirkningsmøter for foreldreutvalgene for skolene, samarbeidsutvalgene for barnehagene, elevråd, ansattorganisasjoner og hovedverneombud.

Tema på møtene:

27. august – Informasjon om bakgrunn, rammebetingelser og prosessen.

Egen informasjonslink på kommunens nettside er opprettet. I etterkant av møtet var det mulig å gi digital tilbakemelding frem til 6. september

8. oktober – Tilstandsrapporter og mulige scenarioer ble presentert. I etterkant var det mulighet for å gi digitale innspill og stille spørsmål frem til 18. oktober

4. november – Kommunedirektørens la frem sitt budsjettforslag og forslag til ny oppvekststruktur presenteres. Høringsnotatet ble offentlig 13.11.24 og kommunestyret vedtok at de vil sende ut saken på høring 17.-18. desember.

I tillegg har politiske utvalg fått statusoppdateringer etter ønske og behov underveis, og det var mulig å stille spørsmål i forbindelse med kommunedirektørens budsjettforslag. Herunder spørsmål knyttet til føringer og forutsetninger for budsjettet.

Medvirkning og barns beste

Det er gjennomført medvirkningsprosesser i skolene og barnehagene hvor barn har gitt sine innspill og betraktninger knyttet til de ulike mulighetene til struktur som har ligget på bordet. I forbindelse med kommunestyrets behandling av oppvekststrukturen 17. juni 2025, ble det også laget en barnerettighetsvurdering som belyste forlaget til strukturendring.

Medvirkning og barns stemme

Barn og unge har blitt hørt gjennom klassesamtaler, elevråd, barnehagesamtaler og innspill fra foresatte og ansatte. Barn har uttrykt bekymringer for å miste venner, lang skolevei, uro i store klasser og frykt for mobbing, men også glede over muligheten til å få nye venner (Medvirkning barn og unge s. 28–35; Medvirkning delprosess 2 s. 4–21).

Barnerettighetsvurdering

Kommunen har vurdert konsekvenser knyttet til fysisk miljø, sikkerhet, sårbarhet og rett til utdanning. Lang reisevei, tap av lokal tilhørighet og behov for overgangsplaner er sentrale utfordringer. Samtidig vurderes sammenslåing av enheter som positivt for tilgang på fagkompetanse, stabilitet og kvalitet i tilbudet (Barnerettighetsvurdering s. 11–20).

Sårbare barn og overganger

Særlig sårbare barn er viet oppmerksomhet, med anbefalinger om skreddersydde overgangsplaner, kontinuitet i relasjoner og tilrettelegging. Det er understreket at endringer må gjennomføres med trygghet og forutsigbarhet, og at de barnets sosiale nettverk bør bevares så langt dette er mulig (Barnerettighetsvurdering s. 40–42).

Fysiske og pedagogiske forhold

Skole- og barnehagebygg er vurdert med hensyn til inneklima, universell utforming og pedagogisk egnethet. Moderne og fleksible bygg gir bedre læringsmiljø og mulighet for tilpasset undervisning. (Barnerettighetsvurdering s. 19; Medvirkning barn og unge s. 33).

Barns beste

Endringer i oppvekststruktur vil medføre både positive og negative konsekvenser. Kommunen har så langt vurdert at strukturendringer samlet sett kan være til barnets beste, gitt at det sikres god bemanning, fagkompetanse og kvalitet i tilbudet. Det anbefales at endringer gjennomføres raskt for å unngå langvarig usikkerhet, og at det legges stor vekt på overgangsarbeid og ivaretagelse av relasjoner (Barnerettighetsvurdering s. 45–47).

Overførbarhet av tidligere vurderinger til nåværende forslag

Vurderingene som er gjort i tidligere forslag til oppvekststruktur er fortsatt relevante og gyldige for nåværende forslag. Vurderingene bygger på grunnleggende prinsipper og kriterier for vurdering av barnets beste, slik det er definert i Grunnloven § 104 og FNs barnekonvensjon. De fleste elementer som trygghet, tilhørighet, skolevei, læringsmiljø og relasjoner er stabile vurderingskriterier som gjelder uavhengig av hvilke konkrete strukturendringer som foreslås. I Barnerettighetsvurderingen som fulgte kommunestyresaken av 17.06.25, kommer det frem at vurderingene er gjort på gruppenivå og med utgangspunkt i barns generelle behov og rettigheter, og at disse vurderingene skal være styrende for alle alternativer som berører barn (Barnerettighetsvurdering.pdf, s. 3 og 45–47). Tidligere vurderinger vil derfor fortsatt være relevante i den videre behandlingen av nåværende forslag.

Forslaget som nå sendes på høring er nylig oppdatert etter formannskapsmøtet 09.12.25. Det vil følgelig bli gjort en gjennomgang av forslaget og tidligere høringer med søkelys på å se om det finnes noen nye momenter som de berørte barna ikke er blitt hørt i tidligere. Gjennomgangen vil kunne resultere i enkelte nye høringsprosesser hvor det legges til rette for ny medvirkning særskilt for de barna dette gjelder. I tilfeller hvor representative utvalg av barn allerede har medvirket vil det ikke bli nye egne medvirkningsrunder. Skolebarn høres i tillegg gjennom sine elevråd i høringsperioden. Endelig barnerettighetsvurdering vil være på helhetlig og overordnet nivå, og vil bli lagt frem sammen med endelig saksfremlegg i februar 2026

I forbindelse med at saken legges frem for endelig behandling vil det legges frem en oppdatert barnerettighetsvurdering.

For mer informasjon:

- [Medvirkning barn og unge – delprosess 1](#)
- [Medvirkning barn og unge – delprosess 2](#)
- [Barnerettighetsvurdering juni 2025](#)

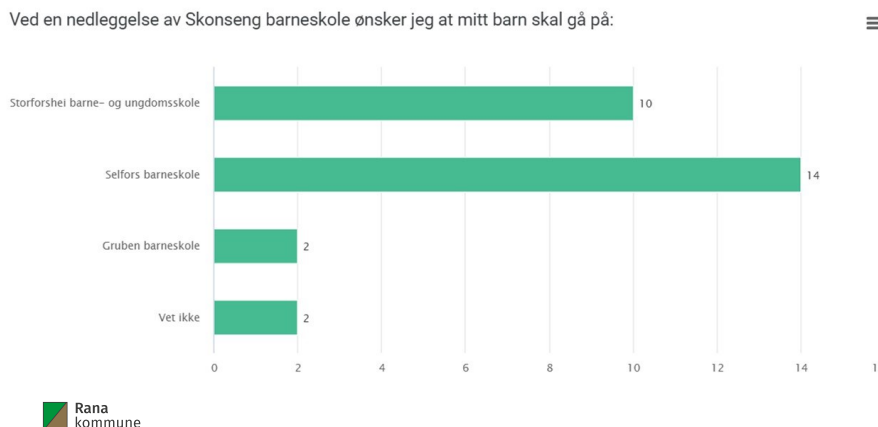
Politisk prosess:

Etter den administrative prosessen overtok politisk nivå prosessen, noe som først førte til et andre forslag til høringsnotat som ble utarbeidet etter kommunestyrets vedtak 18. desember 2024. Som følge av dette ble et tredje forslaget til høringsnotat utarbeidet etter bestilling i Formannskapet 11.03.25.

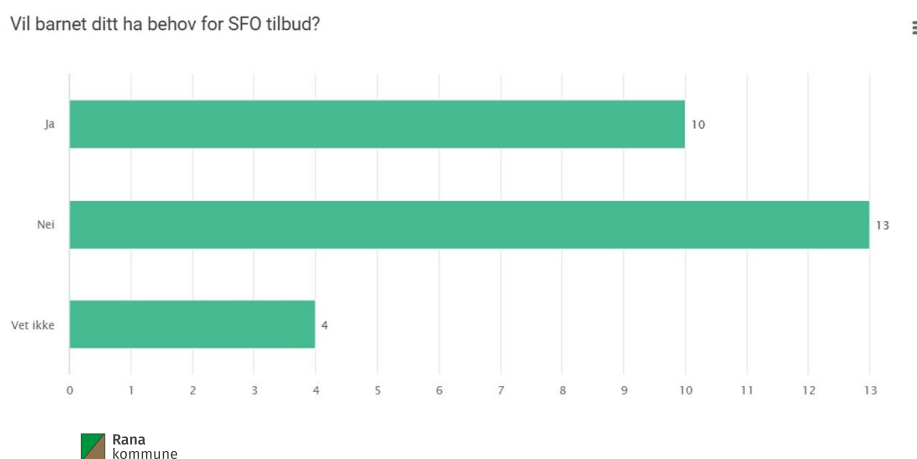
I prosessen i etterkant av kommunestyrets vedtak i juni har vi gjennomført en kartlegging av hvor elever ved nedleggelse av Skonseng skole ønsker å ha sitt skoletilbud.

- Undersøkelsen har noen svakheter ved at det bare er rundt halvparten av foreldrene som har svart eller gitt tilbakemelding.
- Den viser likevel klart at det ikke er noe entydig bilde hvor man ønsker at barna skal gå på skole.
- Det betyr at vi legger til grunn at det er delt hvor foreldrene ønsker at elevene skal gå.

Figur 4 – viser resultatene for skolevalg:

Figur 5 – viser hvor mange som har meldt behov for SFO

Kommunestyret valgte også å bestille en ekstern rapport med følgende vedtakspunkt i sitt møte 17.06.25 sak 58/2025:

Kommunen har tidligere hatt stor nytte av ekstern analyse av andre tjenesteområder, som Agenda Kaupang-rapporten om helse- og omsorgstjenestene (2022). Kommunestyret ber kommunedirektøren om å bestille en ekstern analyse av «Effektivisering og organisering oppvekst- og kulturavdelingen i møte med demografiendringer». Kommunestyret legger følgende forutsetninger til grunn for analysen:

- Rana kommune må la økonomien følge demografien.
- Rana kommune skal ikke ha høyere ressursbruk enn gjennomsnittet i kommunegruppe 9 og 10 til tjenestene.
- Rana kommunes kommuneplans samfunnsdel legges til grunn.
- Fremtidig tjenesteproduksjon, investeringer og strukturer i oppvekst- og kulturavdelingen må ikke gå på bekostning av kommunens evne til:
 - Investering i Solsiden bo- og aktivitetssenter byggetrinn 1 og 2.
 - Drift av Solsiden bo- og aktivitetssenter.
 - Fremtidig forventet vekst i øvrige tjenester innen helse- og omsorgssektoren

Sammendrag fra Menon-rapporten av 10.10.2025

Rana kommune står foran en krevende omstilling i oppvekstsektoren. Færre barn og unge, flere eldre og økende behov i helse- og omsorgstjenestene gjør at kommunens ressurser må brukes på nye måter. Samtidig har ressursbruken i oppvekstsektoren økt de siste årene uten tilsvarende vekst i aktivitet. For å frigjøre midler til tjenester med størst behov anbefales det å samle oppveksttilbudet i færre, mer robuste enheter og utnytte eksisterende bygg mer effektivt.

Demografiske utfordringer og behov for omstilling

Rana kommune står foran en markant demografisk endring som allerede er i ferd med å påvirke tjenestebehovet. For første gang er det nå flere eldre enn barn og unge i kommunen, og utviklingen forsterkes de neste tiårene. Framskrivninger av befolkning viser en nedgang i barnekullene fram mot midten av 2030-tallet, mens antallet innbyggere over 80 år vil dobles fram mot 2050. Samtidig reduseres antallet personer i yrkesaktiv alder, noe som både svekker skatteinngangen og gir knapphet på arbeidskraft.

Utgiftsbehovet i helse- og omsorgstjenestene ventes å øke med nær 200 millioner kroner på ti år, mens utgiftsbehovet til oppvekst og kultur reduseres med rundt 86 millioner kroner i samme periode. Prinsippet om at «økonomien skal følge demografien» innebærer derfor at oppvekstsektoren må organiseres med lavere ressursbruk, og frigjøre midler til omsorgstjenestene.

Kommunestyret har lagt fire politiske føringer til grunn for dette arbeidet:

1. Økonomien skal følge demografien.
2. Ressursbruken i oppvekst og kultur skal ikke overstige snittet i kommunegruppe 9 og 10.
3. Kommuneplanens samfunnsdel skal ligge til grunn.
4. Investeringer og drift i oppvekst og kultur må ikke gå på bekostning av satsingen på Solsiden bo- og aktivitetssenter eller forventet vekst i helse og omsorg.

På dette grunnlaget er det gjennomført en omfattende analyse av barnehage- og skolesektoren, med vekt på struktur, kapasitet, økonomi og bygningsmessige forhold.

Barnehagesektoren

Barnehagestrukturen har vært stabil over tid, men antallet barn i barnehage har gradvis gått ned. I dag har de kommunale barnehagene en samlet ledig kapasitet på rundt 25 prosent, og flere bygg har nådd slutten av sin tekniske levetid. Selfors, Revelheia og Ytteren barnehager har omfattende behov for oppgradering av bygningskropp og tekniske anlegg, med et samlet kostnadsanslag på om lag 60–65 millioner kroner. Kostnadene omfatter nødvendige bygningsmessige tiltak, men ikke ombygging til fremtidig struktur eller oppgradering av utearealer.

Hovedutfordringene i sektoren er dermed todelte: for mange barnehagebygg i forhold til behovet, og høye investeringskrav i enheter med lav utnyttelse. Ressursbruken per barn har økt, selv om totalrammen til barnehager har vært tilnærmet stabil.

Høsten 2025 ble Mjølan barnehage nedlagt. Vi anbefaler at ytterligere fire barnehager legges ned, og at barna overføres til større enheter med god kapasitet. En reduksjon i antall enheter vil gi lavere drifts og vedlikeholdskostnader, samtidig som større barnehager legger til rette for mer robuste fagmiljøer.

Et supplerende tiltak kan være å vurdere kortere åpningstider, for å tilpasse bemanningen bedre til faktisk bruksmønster.

Barnehage	Anbefaling	Begrunnelse
Revelheia barnehage	Legges ned	Betydelige vedlikeholdsbehov på fasade, tak og tekniske anlegg. Nærhet til andre barnehager gir mulighet til å samle tilbudet.
Selfors barnehage	Legges ned	Dokumenterte fuktutfordringer og behov for full teknisk utskifting. Kan legges ned uten å svekke dekningsgrad.
Båsmo barnehage	Legges ned	Har lav utnyttelsesgrad og tilstrekkelig kapasitet i nærliggende barnehager. Avvikling gir bedre ressursutnyttelse i området.
Ytteren barnehage	Legges ned	Bygget har behov for omfattende rehabilitering. Foreslås erstattet av ny barnehage i lokalene til Ytteren skole.
Ny barnehage i Ytteren	Opprettes	Etableres i skolebygget som frigjøres ved nedleggelse av Ytteren skole. Bygget har god plass, egnede utearealer og infrastruktur som legger til rette for sambruk med kulturskole og fritidsklubb.

Skolesektoren

Utviklingen i elevtall er den tydeligste driveren for omstilling. Rana har i dag 2 580 grunnskoleelever i kommunale skoler mot en kapasitet på 3 875 plasser, mer enn 30 prosent overkapasitet. Med synkende elevtall vil overkapasiteten øke over de neste årene, og gjøre det stadig mer krevende å drifte med effektive størrelser på klassene. Politisk er det allerede vedtatt at Skonseng skole legges ned fra 2026/27. Vi vurderer at det er grunnlag for å legge ned ytterligere tiltak for å effektivisere driften. Analysen peker på følgende tiltak:

Skole	Anbefaling	Begrunnelse
Storforshei barne- og ungdomsskole	Legges ned	Har 136 elever og kapasitet til om lag 350. Bygget har store vedlikeholdsbehov og høye driftskostnader i forhold til elevtallet. Nedleggelse vil gi mer effektiv ressursbruk, men krever økt skoleskyss.
Ytteren skole	Legges ned	Har 213 elever og kapasitet til rundt 350. En omdisponering av bygget til barnehage, kulturskole og fritidsklubb gir bedre utnyttelse av arealer og reduserer kommunens samlede bygningsmasse.
Utskarpen skole (ungdomstrinnet)	Flyttes til Rana ungdomsskole	Har 17 elever på ungdomstrinnet. Små klasser gir sårbart læringsmiljø og høy kostnad per elev. Rana ungdomsskole har tilstrekkelig kapasitet og vil gi elevene et større fag- og sosialt miljø.

Barnets beste-vurdering I tråd med barnekonvensjonen og opplæringslova § 10-1 er det gjennomført vurderinger av barnets beste for de tiltakene som foreslås i barnehage- og skolesektoren. Vurderingene legger vekt på trygghet, sosial tilhørighet, kvalitet i opplæring og omsorgstilbud, samt barns rett til medvirkning. Endringene vurderes samlet å gi barn et mer stabilt og faglig sterkt læringsmiljø, samtidig som det legges vekt på å redusere negative konsekvenser knyttet til reisevei, tilvenning og endringer i sosiale miljøer

Menons rapport ligger ved i sin helhet, sammen med presentasjonen fra politisk budsjettsamling 13. oktober 2025.

For mer informasjon:

- [Menonrapporten av 10.10.25](#)
- [Presentasjon av Menon av 13.10.25](#)

Oppsummering av prosessen så langt:

Det har vært avholdt tre informasjonsmøter der elevråd, foreldreutvalg i skolene, samarbeidsutvalg i barnehagene har vært invitert til å delta. Det var også mulighet til å stille spørsmål i disse møtene. Fysisk oppmøte har vært godt, og i tillegg har mange fulgt møtene direkte eller i opptak på kommune-tv. I etterkant av de to første møtene var det mulighet for å gi skriftlige innspill og stille spørsmål. Alle spørsmål er svart ut og er tilgjengelige på kommunens nettsider. Det samme gjør alle innspillene. Vi har endret deler av prosessen som resultat av de innspillene vi har fått. Herunder:

- Åpnet opp prosessen for private barnehager og skoler
- Vurdert andre elementer enn det som lå i administrasjonens først forslag, herunder tatt inn Ytteren skole og vurdert desentralisering av Rana ungdomsskole til sine gamle kretser.
- Gjort en ny vurdering av plassering av Ravo

I tillegg kommer jobben som er gjort ute i skoler og barnehager, der barn og unges mening er kartlagt.

Det har vært avholdt møter med hovedtillitsvalgte og hovedverneombud jevnlig siden august 2024, først hver 14. dag og nå hver 3. uke. Dialogen har vært god og også her har vi mottatt innspill underveis som vi har tatt med i det videre arbeidet.

For å sikre intern medvirkning etter de nye forslagene er det holdt drøftinger for overordnet oppvekststruktur med aktuelle hovedtillitsvalgte og hovedverneombud den 12. februar 2025. Drøfting av budsjett og økonomiplan for 2026-2029 ble gjennomført 30. oktober 2025, der rammene for oppvekststrukturen ble lagt frem. Drøftinger med hovedtillitsvalgte og hovedverneombud er gjennomført i forkant av politiske behandlinger i oppvekst og kulturutvalget den 19. november og siste endringer i forkant av kommunestyrets behandling den 16. desember. Drøftingsmøtene ble gjennomført henholdsvis 18. november og 12. desember 2025.

Når det gjelder drøftinger knyttet til den enkelte enhet/arbeidsplass vil disse bli gjennomført når endelig oppvekststruktur er vedtatt.

Administrasjonen har i dette saksfremlegget bygd videre på kommunestyrets vedtak, Menon-rapporten og tidligere utredninger. Saken ses i sammenheng med budsjett og økonomiplan

4 alternativer til ny oppvekststruktur sendes på høring

Følgende mål er satt for jobben med ny oppvekststruktur:

- Skape et robust og kvalitativt godt tilbud der barnets beste ligger til grunn.
- Mer likeverdig fordeling av ressursene mellom de ulike enhetene og mellom sektorene
- Skreddersydde tilbud til barnehagebarn og elever som trenger det aller mest – egen ressursenhet med helsefaglig kompetanse
- Skape en struktur med fleksibilitet for fremtiden
- Rom for å jobbe forebyggende og med tidlig innsats
- Utnytte arealkapasiteten gjennom å redusere antall kvadratmeter og større sambruk

0-alternativet

I dette alternativet beholder en dagens struktur og dagens rammer for skoler og barnehager.

Tabell 0-1 - elevfordeling

Nåværende struktur			
	2026/2027		
Skole	Antall elever	Kapasitet	Ledig kapasitet
Båsmo barneskole	281	420	139
Gruben barneskole	382	525	143
Hauknes barneskole	198	350	152
Lyngheim barneskole	238	525	287
Selfors barneskole	155	250	95
Skonseng barneskole	89	150	61
Ytteren barneskole	203	350	147
Utskarpen barne- og ungdomsskole	75	198	123
Storforshei barne- og ungdomsskole	145	350	205
Rana ungdomsskole	742	875	133
Privatskoleelever	83		
	2 591	3993	1 485
Kilde: Faktiske tellinger av elever i Visma flyt skole. 1.klassinger er hentet fra fremskrevne tall fra Folkeregisteret 02.10.2025.			

Tabell 0-2 – investering og salg

Dagens struktur - Alternativ 0	
Investering Lyngheim (LM0)	157 716
Investering Storforshei (M1A)	152 550
Investering Skonseng (M1)	80 246
Brutto investering skoleanlegg	390 512
Uteområder Lyngheim	21 303
Uteområder Storforshei	15 000
Uteområder Skonseng	7 234
Investering infrastruktur	43 537
Salg av Mjølan barnehage	-9 000
Salg tomter/bygg	-9 000

Det er lagt inn investeringer i tråd med kommunestyrets tidligere behandlinger av 0-alternativet. Noe som vil gi Storforshei, Skonseng og Lyngheim skoler oppdaterte lokaler og uteområder. Tomt fra allerede vedtatt nedlagt barnehage ligger inne.

Når det gjelder drift er det ikke gjort endringer i tråd med omstillingsbehovet, da det ikke vil være mulig å drive innenfor lærernorm og lovkrav uten betydelig budsjetttilførsel.

Konsekvenser:

- Det vil kunne bli problemer med å holde bemanningsnormer og andre lovkrav, avhengig av fremtidige budsjетtrammer og kompensasjon for en mer kostnadskrevende struktur.
- Mindre robuste fagmiljøer og større rekrutteringsutfordringer.
- Handlingsrommet for å jobbe med forebygging og tidlig innsats vil bli redusert, dersom omstillingsbehovet skal løses innenfor oppvekst og kultur sine budsjетtrammer.
- Dette alternativet gir økte omstillingsutfordringer på 59,9 mill. kr.
- Antall elever vil gå ned fra 2591 til 2425 i perioden fra 2026/27 til 2030/31. Ledig kapasitet vil i 2026/27 være på 1485 pultar noe som utgjør 37,2 %. Her vil kapasiteten gå noe ned ved at nye skoler får redusert areal, men det vil fremdeles ligge høyere enn de andre alternativene.

Alternativ A

Kommunedirektørens forslag med tillegg fra formannskapet av 09.12.25:

Tabell A – oversikt endringer

Skole	Anbefaling	Iverksetting
Skonseng barneskole	Legges ned og elevene flyttes til Storforshei og Gruben.	Høsten 2026
Storforshei barne- og ungdomsskole*	Barneskole for 125 elever, og ungdomsskole for inntil 90 elever i modulbygg.	Høsten 2026
Selfors barneskole	Legges ned og elevene flyttes til Lyngheim	Høsten 2026
Ytteren barneskole	Etablere flerbrukshus med barneskole for 175 elever, barnehage med 154 plasser, ressursenhet for barnehage, spesialpedagogisk enhet for barnehage, PPT og fritidsklubb.	Høsten 2026
Gruben skole	Det etableres ressursenhet for elever med særlig behov for skjerming.	Høsten 2026
Lyngheim	Flyttes til dagens Rana ungdomsskole avd. Mo.	Høsten 2028
Rana ungdomsskole	Elevene samlokaliseres ved Moheia, med spesialrom på Mo.	Høsten 2028

* Dersom det etableres privatskole på Skonseng, legges Storforshei barneskole- og ungdomsskole ned og elevene flyttes til Gruben eller Lyngheim

Tabell A-2 – elevfordeling og kapasitet

Ny struktur alternativ A - kommunedirektørens forslag med formannskapets endringer fra formannskapet 09.12.25						
	2026/2027			2030/2031		
Skole	Antall elever	Kapasitet	Ledig kapasitet	Antall elever	Kapasitet	Ledig kapasitet
Båsmo og Ytteren krets	476	595	119	440	595	155
Gruben barneskole	464	525	61	420	525	105
Hauknes barneskole	224	350	126	256	350	94
Lyngheim barneskole	383	525	142	363	375	12
Utskarpen barne- og ungdomsskole	78	198	120	85	198	113
Storforshei barne- og ungdomsskole*	164	200	36	157	200	43
Rana ungdomsskole	802	875	73	704	725	21
	2 591	3268	677	2 425	2968	543

Kilde: Fremskrevne tall i folkeregistrerte per 02.10.2025. Her telles elever utfra bosted og ikke hvor de faktisk går på skole.
 Det betyr at elever som går i private skoler er med i denne oversikten.

*32 elever ved Grønnfjelldal Montessoriskole ligger inne i grunnlaget for Storforshei

Endring av kapasitet ved Lyngheim barneskole og Rana ungdomsskole skyldes flytting av Lyngheim barneskole til Rana ungdomsskole avdeling Mo høst 2028

Tabell A-3 – oversikt endringer

Barnehage	Anbefaling	Iverksetting
Ytteren miljøbarnehage	Legges ned og barna flytter til Ytteren flerbrukshus.	Høsten 2026
Revelheia barnehage	Legges ned og barna flytter til Ytteren flerbrukshus.	Høsten 2026
Nye tiltak barnehage	I budsjett for 2028 og økonomiplan 2028 – 2031 tas det stilling til om Englia barnehage og en av sentrumsbarnehagene skal få utvidet kapasitet, eller om Selfors skal renoveres.	Høsten 2028

Tabell A-4 – barnehagebarn til Ytteren

Høringsforslag A og B, med 154 barnehageplasser				
Barnehagebarn 2025/2026	0-2 år	3-6 år	SUM - barn	Plasser
Revelheia	19	30	49	68
Ytteren Miljøbarnehage	27	20	47	74
SUM	46	50	96	142
*Kilde, telling barnehagebarn pr.27.22.2025				

Tabell A-5 - Flytting fra leide til eide lokaler:

Enhet	Anbefaling	Iverksetting
Kulturskolen	Flyttes til samfunnshuset og kinoteateret. En del av undervisningen flyttes ut til skolene og	2027

	vi ser også for oss å kunne bruke øvingslokalene til Subkultur. Det vil bli lagt frem en egen sak om innhold og omfang før sommeren 2026 i tråd med kommunestyrets vedtak 17.06.25.	
Barn- og familieavdelingen	Flytter ut av Pir-bygget når leieavtalen går ut i 2029. Hvor tjenestene skal lokalisere vil bli presentert i en egen sak, senere i økonomiplanperioden, men det er naturlig å se dette i sammenheng med gjennomgangen av rådhus- og kulturkvartalet.	2029

Oppsummert legges to skoler ned, og en skole blir til flerbrukshus der skole og barnehage samlokaliseres med andre tjenester. Videre legges tre barnehager ned og barna fra to av barnehagene flyttes til det nye oppvekstsenteret og den tredje barnehagen vil bli fordelt på gjenværende barnehager.

I tillegg vil flere andre tjenester bli flyttet til nye lokaler, noe som også forventes å kunne gi bedre muligheter for samhandling og bedre tjenesteutvikling.

Forslaget berører de fleste skolene og det er ved å gjøre justeringer i skolekretsgrenser at antallet enheter som legges ned ikke er større.

Andre forhold som er relevante for alternativ A

I. Gymsal

• **Bruk av Rana-hallen:**

Beregninger for skoleåret 28/29 ved en samdrift i Ranahallen for Rana ungdomsskole (29 klasser) og barnetrinn (14 klasser) viser tilgjengelig banekapasitet for å dekke behovet. I tillegg til ledig banekapasitet i Ranahallen er det også ledig kapasitet i gymsalen og på Moheia kunstgressbane. Den ledige kapasiteten og muligheten til bruk av både basseng, baner, gymsal og kunstgressbane, kan være med på å bidra til en mer praktisk og variert undervisning i både valgfag og kroppsøving.

Det er 8 garderober tilgjengelig i Ranahallen. En organisering hvor klasser deler på garderober benyttes i dag, og vil også være mulig ved samdrift. Det vil være et mindre behov for garderober for de yngste elevene.

Beregninger for skoleåret 28/29 ved samdrift Rana ungdomsskole og barnetrinn viser også tilgjengelig romkapasitet for å dekke behovet i både kunst og håndverk og mat og helse. Også her vil den kortere skoledagen for ungdomstrinnet bidra til økt tilgjengelighet for barnetrinnet, og alle rom vil være forbeholdt dem. Dette vil blant annet gjelde rom for metallsløyd, tegning, sløyd, flerbruk, keramikk, og tekstil.

Elever som går på småtrinnet vil kunne gå til og fra Rana-hallen. Det er kompetansemål etter 2. trinn og etter 4. trinn i kroppsøvingsfaget som kan oppfylles ved å gjøre dette:

Kompetansemål etter 2. trinn: øve på trygg ferdsel i trafikken
Kompetansemål etter 4. trinn forstå og følge regler i trafikken
Dette er særlig viktig for barn som bor i områder med mye trafikk

- **Bygging av ny gymsal**

Nybygg vil koste rundt 80 mill. kr. og vil gi økte kapital- og FDV-kostnader, som vil bidra til å øke omstillingsbehovet. For mer informasjon se matrisen på side 37.

- **Reetablering av den tidligere gymsalen i Mo-bygget** vil være både dyrt og lite hensiktsmessig, da disse arealene i dag brukes til ressursenhet for elever med særlig behov for skjerming, innføringsklasser for minoritetsspråklige elever og spesialrom og ville måtte erstattes med nye arealer.

Det er lagt inn en opsjon på 80 mill. kr. i matrisen kolonne A1.

II. Tilpasning av Mo-bygget til barneskole

Av de 3 mill. kr. som er satt av til tilpasning til barneskole er det lagt inn 2 mill. kr. til lekestativ og uteområde. Her kan en senere i prosessen vurdere om det er behov for ytterligere tiltak og bevilgninger.

Dersom det skal bygges nye grovgraderober vil det ha en kostnad på 15 mill. kr. med et elevtall på 350 elever. Fingarderebene ligger i gangarealet utenfor klasserommene.

Det er lagt inn et valgfritt tillegg på 15 mill. kr i matrisen kolonne A1.

Det finnes i dag flere løsninger for fellesareal. Et amfi i 1. etg. på 95 m² (b-fløyen) og kantineareal i underetasjen i A-fløyen på 180 m².

Fellesrom er løst på ulike måter ved de ulike skolene. Ytteren har store areal som kan samle alle elevene, mens Båsmo, Hauknes og Gruben har mindre arealer i form av amfi i trappeløsning, øvrige skoler bruker ledige rom og større gangarealer der de kan samle flere trinn.

De andre skolene vil i tillegg ha tilgang til gymsal/-hall, mens sentrumselevne har tilgang til kinoteater/samfunnshus, Nordland teaters blackbox og bibliotek i gangavstand.

Skal en ha et nybygg til fellesarealet med plass til 350 elever, betyr det at det et bygg på rundt 300 m², med en pris på 60 000,- kr. per m², totalt 18 mill. kr.

Det er lagt inn et valgfritt tillegg på 18 mill. kr i matrisen kolonne A1.

III. Innganger ved Ytteren flerbrukshus, avd. barnehage

Det er satt av 28 mill. kr. til tilpasning av Ytteren. I prisestimatet fra Asplan Viak har de beregnet 26,3 mill. kr. Resterende beløp på 1,7 mill. kr. er tenkt brukt til soveplasser ute, vognskur og trafikale forhold. Ekstra inngang vil kunne etableres med en kostnad på 1,5 mill. kr., da det må etableres egne toaletter til denne grovgarderoben.

Det er lagt inn et valgfritt tillegg på 1,5 mill. kr. i matrisen kolonne A1 til ny inngang.

IV. SFO Storforshei

SFO for elever som flyttes fra Skonseng til Storforshei går rutebuss som i dag kommer til Storforshei barne- og ungdomsskole ca. kl. 07.30 og går fra skolen ca. kl. 15.50. For de som har behov for SFO tilbud, kan det inngås avtale om å følge denne bussen til og fra Skonseng. Annen hver fredag er det full dag på SFO med samme løsning. Det anbefales ikke at det etableres en egen SFO ved Skonseng, da det vil splitte elevene som skal gå på samme skole.

V. Selfors – sentrum for korttidsplasser og rehabilitering

I forbindelse med oppvekststruktursaken prøver vi også å se andre synergier. Våren 2024 flyttet Helseparken ut av Helgelandssykehuset og inn i Selfors sykehjem. Samtidig ble korttidsavdelingen flyttet fra Ytteren til Selfors, mens to langtidsavdelinger ble overført fra Selfors til Gruben sykehjem. Endringene er en del av kommunens strategi for helse og mestring, der flere eldre og færre i yrkesaktiv alder krever ny struktur, tidligere innsats og mer effektive tjenester. Målet er at eldre skal kunne opprettholde sitt funksjonsnivå, bo hjemme lenger og utsette behovet for omfattende tjenester.

Selfors kan bli et senter for korttidsopphold og rehabilitering. Nærheten til sykehuset gir mulighet for nye samhandlingsmodeller for pasienter som befinner seg mellom kommunale og spesialiserte tjenester.

Riksrevisjonen har påpekt store utfordringer i rehabiliteringsfeltet, og endringer i Helse Nords strategi har ført til at flere private aktører er borte. Kommunene må nå overta større deler av rehabiliteringsoppgavene – et område Rana kommune må styrke.

Behovet øker også for dagtilbud, bedre oppfølging etter opphold og tettere samarbeid med pårørende ved akutte behov, langvarig pleie og livets slutfase. I en situasjon der oppvekst ikke nyttiggjør seg av skolebygg og gymsal, kan det tas i bruk av helse- og mestringstjenestene som del av «Helseparken 4.0». Fasilitetene vil kunne støtte forebygging, opptrening og samarbeid mellom kommunens fysio- og ergoterapeuter og sykehuset. Dette kan redusere reinnleggelser og skape grunnlag for en framtidig «Helsepark 4.0».

Tidlig innsats, rehabilitering og høy omløpshastighet i korttidsavdelingene er avgjørende for å møte eldrebølgen. Videre utredninger må se dette i sammenheng med for eksempel byggetrinn 2 på Solsiden og kommunens samlede behov for helse- og mestringstjenester. En større satsing på dette området vil kanskje gjøre det mulig å forsinke, redusere eller omstrukturere noe av det som i dag ligger i planene for byggetrinn 2 på Solsiden.

Det betyr at dagens Selfors barneskole kan få nytt liv i helse og mestring. Når det gjelder øvrige skole- og barnehagebygg er disse lagt inn som en del av finansieringen til investeringsbudsjettet.

Tabell A-6 – investeringer og salg

Alternativ A 1	
Kommunedirektørens forslag uten endringsforslag	
Investering Storforshei	60 000
Investering Ytteren flerbrukshus	28 000
Investering Gruben - ressursenhet	5 000
Investering Rana U	40 000
Investering Lyngheim flyttes til Mo U	3 000
Investering barnehager	15 000
Brutto investering skoleanlegg	151 000
Investering infrastruktur	-
Salg av Lyngheim skole	-30 000
Salg av Skonseng skole	-4 000
Salg av Selfors barnehage	-4 800
Salg av Ytteren miljøbarnehage	-3 600
Salg av Revelheia barnehage	-3 600
Salg av Mjølåen barnehage	-9 000
Salg tomter/bygg	-55 000

Tabell A-7 – investeringer og salg

Alternativ A 1	
Kommunedirektørens forslag - investeringsbudsjett 2026-2029	
med tillegg i FSK 9.12.2025	
Investering Storforshei	60 000
Investering Ytteren flerbrukshus	28 000
Investering Ytteren flerbrukshus ekstra inngang n	1 500
Investering Gruben - ressursenhet	5 000
Investering Rana U	40 000
Investering grovgarderober nye Lyngheim	15 000
Investering Lyngheim flyttes til Mo U	3 000
Investering nybygg fellesareal 300 kvm	18 000
Investering barnehager	15 000
Investering ny gymsal	80 000
Brutto investering skoleanlegg	265 500
Investering infrastruktur	-
Salg av Lyngheim skole	-30 000
Salg av Skonseng skole	-4 000
Salg av barnehage*	-4 000
Salg av Ytteren miljøbarnehage	-3 600
Salg av Revelheia barnehage	-3 600
Salg av Mjølåen barnehage	-9 000
Salg tomter/bygg	-54 200
* Forutsetter nedleggelse av en tredje barnehage i perioden	

Konsekvenser:

- Bemanningsnormer overholdes, og det blir mer robuste fagmiljøer.
- Handlingsrommet for å jobbe med forebygging og tidlig innsats vil bli noe redusert, dersom omstillingsbehovet skal løses i oppvekst og kultur, dersom en legger til flere investeringer.
- I dette alternativet legges det ned to skoler og tre barnehager.
- Elevene ved Selfors kan flyttes samlet til Lyngheim barneskole.
- Felles skolekrets for Båsmo og Ytteren
- Barn i barnehage vil primært bli direkte overført til ny barnehage. Andre ønsker angående eventuelle overføringer/flytting til annen barnehage vil håndteres på vanlig måte i overføringsopptaket og hovedopptaket.
- Helse og mestring får mulighet til å utvikle sine tjenester på Selfors.
- Dette alternativet leverer delvis på formannskapets innstilling i budsjettsaken, der struktur skal bidra til 44 mill. kr. av oppvekst og kulturs totale omstillingsbehov, avhengig av om en velger A eller A1. Dersom en ønsker å legge inn alle de tre tilleggene som er presentert vil omstillingsbehovet øke med 7,5 mill. kr.
- Her vil kapasiteten ved skolene reduseres fra 20,7 % til 18,2 % i perioden fra 2026/27 til 2030/31, noe som utgjør 2,5 prosentpoeng. Det betyr at kapasiteten vil gå ned fra 677 pulter til 543 pulter i perioden.

Alternativ B

Formannskapet forslag av 09.12.25:

Tabell B-1 – oversikt endringer

Skole	Anbefaling	Iverksetting
Skonseng barneskole	Legges ned og elevene flyttes til Storforshei og Gruben.	Høsten 2026
Storforshei barne- og ungdomsskole*	Barneskole for 125 elever, og ungdomsskole for inntil 90 elever i modulbygg.	Høsten 2026
Lyngheim barneskole	Legges ned og elevene til Selfors og Hauknes	Høsten 2026
Ytteren barneskole	Samle elevene på Båsmo og Ytteren i samme skolekrets og etablere flerbrukshus med barneskole for 175 elever, barnehage med 154 plasser (spesialpedagogisk fagteam, ressursenhet for barnehage, PPT og fritidsklubb.	Høsten 2026
Rana ungdomsskole	Elevene samlokaliseres i et skolebygg.	Når det er plass til alle elevene.

* Dersom det etableres privatskole på Skonseng, legges Storforshei barneskole- og ungdomsskole ned og elevene flyttes til Gruben eller Lyngheim

Tabell B-2 - elevfordeling og kapasitet

Ny struktur alternativ B (pkt. c i vedtaket) - Skonseng og Lyngheim legges ned, elevene på Båsmo og Ytteren samles i en krets.						
	2026/2027			2030/2031		
Skole	Antall elever	Kapasitet	Ledig kapasitet	Antall elever	Kapasitet	Ledig kapasitet
Båsmo og Ytteren krets	476	595	119	440	595	155
Gruben barneskole	464	525	61	420	525	105
Hauknes barneskole	298	350	52	326	350	24
Selfors barneskole	309	350	41	293	350	57
Utskarpen barne- og ungdomsskole	78	198	120	85	198	113
Storforshei barne- og ungdomsskole*	164	200	36	157	200	43
Rana ungdomsskole	802	875	73	704	875	171
	2 591	3 093	502	2 425	3 093	668

Kilde: Fremskrevne tall i folkeregisteret per 02.10 2025 på grunnkrets nivå. Her telles elever ut fra bosted og ikke hvor de faktisk går på skole. Det betyr at elever som går i private skoler er med i denne oversikten.

*32 elever ved Grønnfjelldal Montessoriskole ligger inne i grunnlaget for Storforshei

Tabell B-3 – oversikt endringer

Barnehage	Anbefaling	Iverksetting
Ytteren, barnehage	Flyttes til flerbrukshuset på Ytteren.	Høsten 2026
Revelheia barnehage	Flyttes til flerbrukshuset på Ytteren.	
Nye tiltak barnehage	I budsjett for 2028 og økonomiplan 2028 – 2031 tas det stilling til om Englia barnehage og en av sentrumsbarnehagene skal få utvidet kapasitet, eller om Selfors skal renoveres.	Høsten 2028

Tabell B-4 – barnehagebarn til Ytteren

Høringsforslag A og B, med 154 barnehageplasser				
Barnehagebarn 2025/2026	0-2 år	3-6 år	SUM - barn	Plasser
Revelheia	19	30	49	68
Ytteren Miljøbarnehage	27	20	47	74
SUM	46	50	96	142
*Kilde, telling barnehagebarn pr.27.22.2025				

Tabell B-5 - Flytting fra leide til eide lokaler:

Enhet	Anbefaling	Iverksetting
Kulturskolen	Flyttes til samfunnshuset og kinoteateret. En del av undervisningen flyttes ut til skolene og vi ser også for oss å kunne bruke øvingslokalene til Subkultur. Det vil bli lagt frem en egen sak om innhold og omfang før sommeren 2026 i tråd med kommunestyrets vedtak 17.06.25.	2027

Barn- og familieavdelingen	Flytter ut av Pir-bygget når leieavtalen går ut i 2029. Hvor tjenestene skal lokalisere vil bli presentert i en egen sak, senere i økonomiplanperioden, men det er naturlig å se dette i sammenheng med gjennomgangen av rådhus- og kulturkvartalet.	2029
-----------------------------------	--	------

Tabell B-6 – investering og salg

Alt. B (1 (pkt 4))	
Investering Storforshei	60 000
Investering Selfors skole	30 000
Investering Ytteren flerbrukshus	28 000
Investering Ytteren flerbrukshus eksti	1 500
Brutto investering skoleanlegg	119 500
Investering infrastruktur	-
Salg av Skonseng skole	-4 000
Salg av Lyngheim skole	-30 000
Salg av Revelheia barnehage	-3 600
Salg av Ytteren barnehage	-3 600
Salg av Mjølån barnehage	-9 000
Salg tomter/bygg	-50 200

Konsekvenser:

- Bemanningsnormer overholdes, og det blir mer robuste fagmiljøer.
- Handlingsrommet for å jobbe med forebygging og tidlig innsats vil bli noe redusert, dersom omstillingsbehovet skal løses i oppvekst og kultur.
- Meget god kapasitet ved Rana ungdomsskole som beholder begge skolebyggene som i dag. Gir rom for videre utvikling.
- Ingen løsning for barnehagene som har flere eldre og til dels utdaterte bygg. Får gjort lite med vedlikeholdsetterslepet som ligger på 100-150 mill. kr. Bare Revelheia, Ytteren og Selfors bidrar her med ca. 90 mill. kr.
- Ellevne ved Lyngheim skole splittes og deles mellom to til tre ulike skoler. Skolegrense tvers gjennom sentrum.
- SFO-kapasitet må fordeles i to ulike bygg ved Hauknes barneskole.
- Helse og mestring får ikke mulighet til å utvikle sine tjenester på Selfors.
- Til sammen gir dette alternativet en økt omstillingsutfordring på 5 mill. kr. i forhold til kommunedirektørens forslag.
- Her vil kapasiteten ved skolene øke fra 16,2 % til 21,6 % i perioden fra 2026/27 til 2030/31, noe som utgjør 5,4 prosentpoeng. Det betyr at kapasiteten øker fra 502 pulter til 668 pulter i perioden.

Alternativ C

Formannskapetets forslag av 09.12.25

Tabell C-1 – oversikt endringer

Skole	Anbefaling	Iverksetting
Skonseng barneskole	Legges ned og elevene flyttes til Storforshei og Gruben.	Høsten 2026
Storforshei barne- og ungdomsskole*	Barneskole for 125 elever, og ungdomsskole for inntil 90 elever i modulbygg.	Høsten 2026
Lynghheim	Legges ned og elevene til Selfors og Hauknes	
Ytteren barneskole	Samle alle elevene på Båsmo og Ytteren i samme skolekrets med skolested Båsmo, med modulbygg.	Høsten 2026
Rana ungdomsskole	Elevene samlokaliseres i et skolebygg.	Når det er plass til alle elevene

* Dersom det etableres privatskole på Skonseng, legges Storforshei barneskole- og ungdomsskole ned og elevene flyttes til Gruben eller Lynghheim

Tabell C-2 – elevfordeling og kapasitet

Nytt alternativ C (pkt. d) - Lynghheim og Ytteren barneskoler legges ned						
Skole	2026/2027			2030/2031		
	Antall elever	Kapasitet	Ledig kapasitet	Antall elever	Kapasitet	Ledig kapasitet
Båsmo og Ytteren barneskole	476	545	69	440	545	105
Gruben barneskole	464	525	61	420	525	105
Hauknes barneskole	298	350	52	326	350	24
Selfors barneskole	309	350	41	293	350	57
Utskarpen barne- og ungdomsskole	78	198	120	85	198	113
Storforshei barne- og ungdomsskole	164	200	36	157	200	43
Rana ungdomsskole	802	875	73	704	875	171
	2 591	3 043	452	2 425	3 043	618

Kilde: Fremskrevne tall i folkeregistrerte tall per 02.10 2025 på grunnkrets nivå. Her telles elever utfra bosted og ikke hvor de faktisk går på skole.
 Det betyr at elever som går i private skoler er med i denne oversikten.
 *32 elever ved Grønnfjelldal Montessoriskole ligger inne i grunnlaget for Storforshei

Tabell C-3 – oversikt endringer

Barnehage	Anbefaling	Iverksetting
Ytteren, Revelheia og Selfors barnehager	Dagens Ytteren skole blir barnehage og de tre barnehagene legges ned. Barnehagebarna flyttes fra Ytteren, Revelheia og Selfors til nye Ytteren barnehage med 236 plasser, noe som utgjør 164 barn med dagens fordeling mellom små og store barn.	Høsten 2029

Tabell C-4 – barnehagebarn til Ytteren

Høringsforslag C, med 236 barnehageplasser				
Barnehagebarn 2025/2026	0-2 år	3-6 år	SUM - barn	Plasser
Revelheia	19	30	49	68
Selfors	27	41	68	95
Ytteren Miljøbarnehage	27	20	47	74
SUM	73	91	164	237
*Kilde, telling barnehagebarn pr.27.22.2025				

Tabell C-4 - Flytting fra leide til eide lokaler:

Enhet	Anbefaling	Iverksetting
Kulturskolen	Flyttes til samfunnshuset og kinoteateret. En del av undervisningen flyttes ut til skolene og vi ser også for oss å kunne bruke øvingslokalene til Subkultur. Det vil bli lagt frem en egen sak om innhold og omfang før sommeren 2026 i tråd med kommunestyrets vedtak 17.06.25.	2027
Barn- og familieavdelingen	Flytter ut av Pir-bygget når leieavtalen går ut i 2029. Hvor tjenestene skal lokalisere vil bli presentert i en egen sak, senere i økonomiplanperioden, men det er naturlig å se dette i sammenheng med gjennomgangen av rådhus- og kulturkvartalet.	2029

Tabell 5-C – investeringer og salg

Alt. C (3 (pkt. 6))	
Investering Storforshei skole	60 000
Investering Båsmo skole	35 000
Investering Selfors skole	30 000
Investering Ytteren flerbrukshus	28 000
Investering Ytteren flerbrukshus eksl	1 500
Brutto investering skoleanlegg	154 500
Investering infrastruktur	-
Salg av Skonseng skole	-4 000
Salg av Lyngheim skole	-30 000
Salg av Selfors barnehage	-4 800
Salg av Ytteren miljøbarnehage	-3 600
Salg av Revelheia barnehage	-3 600
Salg av Mjølan barnehage	-9 000
Salg tomter/bygg	-55 000

Konsekvenser:

- Bemanningsnormer overholdes, og det blir mer robuste fagmiljøer.
- Handlingsrommet for å jobbe med forebygging og tidlig innsats vil bli redusert, dersom omstillingsbehovet skal løses i oppvekst og kultur.
- Elever ved Ytteren barneskole flyttes samlet til ny skole.
- Elevene fra Lyngheim barneskole fordeles på 2 til 3 ulike skoler.
- Meget god kapasitet ved Rana ungdomsskole som beholder begge skolebyggene. Gir rom for videre utvikling.
- Til sammen gir dette alternativet en økt omstillingsutfordring på 6,1 mill. kr. i forhold til kommunedirektørens forslag.
- Her vil kapasiteten ved skolene øke fra 14,98 % til 20,3 % i perioden fra 2026/27 til 2030/31, noe som utgjør 5,5 prosentpoeng. Den ledige kapasiteten øker fra 452 pulter til 618 pulter.

Andre forhold som er relevante for alternativ B og C

- I. Kostnader til elever med annet språk fordeles i dag ut fra antall elever som har behov ved den enkelte skole. Kostnaden vil bli den samme som i dag, men fordelingen vil gjøres ut fra antall elever med behov i henhold til ny struktur på den enkelte skole. Den enkelte skole står fritt til å organisere tilbudet slik de tenker er mest hensiktsmessig ut fra tildelt ramme. Siden en stor andel elever har tilhørt samme skole har det vært mulig for Lyngheim å tilby velkomstgruppe, noe som har gjort at elevene kunne ha rask oppstart ved skolen når de har ankommet Rana.
- II. Tospråklig opplæring i fag: Organiseres i dag i egen enhet. Ansatte følger opp de elevene som har behov ved den enkelte skole. Det settes sammen grupper ut fra behov. Det vil ikke bli en økt kostnad, da organiseringen vil følge ny struktur og elevenes behov.
- III. Samisk stedlig undervisning gjennomføres der hvor de aktuelle elever går, slik som vi gjør det i dag.
- IV. SFO for elever som flyttes fra Lyngheim - Erfaringsmessig har nyankomne elever ikke foresatte med tilgang på bil. Dette kan gjøre at oppstart på SFO blir vanskelig å få til for foresatte da det ikke tilbys buss til og fra SFO
- V. SFO for elever som flyttes fra Skonseng til Storforshei går rutebuss som i dag kommer til Storforshei barne- og ungdomsskole ca. kl. 07.30 og går fra skolen ca. kl. 15.50. For de som har behov for SFO tilbud, kan det inngås avtale om å følge denne bussen til og fra Skonseng. Annen hver fredag er det full dag på SFO med samme løsning. Det anbefales ikke at det etableres en egen SFO ved Skonseng, da det vil splitte elevene som skal gå på samme skole.

Skyss og trafikale forhold:

For mer informasjon:

- [Trafikkanalyse fra Asplan Viak](#)
- [Skoleskyss fremtidens oppvekststruktur](#)

Skolekretsgrenser

Etter opplæringslova § 2-6 har elever rett til å gå på en skole i nærmiljøet, og kommunen kan fastsette forskrift om skolekretser. Kommunen har kompetanse til å endre skolekretsgrenser og skolestruktur, inkludert sammenslåing av kretser, endring av grenser og skolebygg.

Nærskoleprinsippet er lovfestet i opplæringsloven. Innholdet i prinsippet har imidlertid endret seg noe i ny opplæringslov. Der hvor loven tidligere sa at elever har rett til å gå på den skolen

som ligger *nærmest*, er nå ordlyden endret til at elever har rett til å gå på en skole *i nærmiljøet*. Dette innebærer at kommunen i tillegg til å vektlegge nærhet, også kan ta hensyn til topografi, trafikkforhold, kapasitet på skolene, tilpasning til personal- og bygningsressurser, og at barn i samme nabolag får gå på samme skole. Nærskoleprinsippet tolkes altså ikke lenger utelukkende geografisk.

Skolenes kapasitet som faktor fremgår av forarbeidene til den nye opplæringsloven. (Prop. 57 L (2022–2023) kap. 12.5.3) Her presiseres det at kommunen kan ta hensyn til skolens kapasitet, også når skolene ikke er fulle, for å sikre en rasjonell utnyttelse av ressurser og for å unngå skolenedleggelser. Kapasitet er altså et legitimt hensyn, også før skolene er fulle, slik det fremgår av ny lovforståelse. Skolekretsgrenser er videre et sentralt virkemiddel for kommuner i organiseringen av grunnskoletilbudet.

Endringer i skolekretsgrenser krever at kommunen behandler saken som en egen prosess, og det må gjennomføres en egen høring knyttet til dette før vedtak kan fattes. Dette fordi skolekretsgrenser i Rana er fastsatt i forskrift, og endringer i forskrift krever høring etter forvaltningslovens regler, mens skolestruktursaken i seg selv handler om overordnede beslutninger og ligger innenfor kommunens frie skjønn. Høring om ny forskrift om skolekretsgrenser og skolebytte vil derfor bli behandlet i egen politisk sak, som vil gå parallelt med oppvekststruktursaken.

En eventuell forskriftsendring av skolekretsgrensene vil bli lagt frem i egen sak når endelig vedtak er fattet i oppvekststruktursaken.

For mer informasjon:

- [Skolekretsgrenser](#)

Ressursenheter for barnehagebarn og elever med særlig omfattende behov

Det planlegges ressursenheter med tilrettelagt tilbud i barnehage og skole for barn med særlig omfattende behov for fysisk og spesialpedagogisk tilrettelegging. Enheten skal gi barn med sammensatte behov et inkluderende og trygt læringsmiljø, samtidig som det legges til rette for skjerming og individuell oppfølging der dette er nødvendig. Ressursenheten etableres i tilknytning til ordinær barnehage og skole, slik at barna har god tilgang til fellesskap med jevnaldrende.

Målgruppen er barn som har behov for spesialisert kompetanse og stort behov for fysisk tilrettelegging med egne lokaler. Dette inkluderer barn med store medisinske behov, behov for skjerming fra stimuli, eller behov for eget rom og tilpasset dagsstruktur. Ressursenheten skal bemannes med tverrfaglig kompetanse, som spesialpedagoger, vernepleiere, helsefagarbeidere og fagarbeidere. Inntak skjer etter søknad fra foresatte og vurdering av barnets beste, i samråd med PPT og andre relevante faginstanser. Målet er å sikre at alle barn får et likeverdig og tilpasset tilbud, i tråd med lovverk og prinsipper om inkludering og medvirkning

Rom for å jobbe med forebygging og tidlig innsats

Rana kommune har jobbet målrettet med forebygging og tidlig innsats over mange år. Det er viktig at dette arbeidet kan fortsette også i årene fremover, og gjerne styrkes med mer fokus på helsefremmende arbeid og hjelp til egenomsorg.

Sosiale gevinster

- Bedre folkehelse: Utenforskap øker risikoen for psykiske lidelser, noe som gir store helseutgifter og menneskelige belastninger. Forebygging gir bedre livskvalitet og lavere helsekostnader.
- Redusert kriminalitet og sosial uro: Utenforskap kan føre til kriminalitet og lav tillit til samfunnsinstitusjoner. Inkludering styrker sosial stabilitet.
- Styrket sosial bærekraft: Deltakelse i arbeid og utdanning gir tilhørighet, reduserer ensomhet og øker samfunnets samlede kompetanse.

Generasjonseffekt

- Forebygging bryter negative mønstre som går i arv. Barn som vokser opp i utenforskap har høyere risiko for lav utdanning og fattigdom som voksne.
- Tiltak nå, gir langsiktig gevinst for kommende generasjoner.

Økonomiske gevinster

- Reduserte offentlige kostnader: Utenforskap medfører høye utgifter til trygdeytelser, helse- og sosialtjenester. Forebygging kan spare milliarder i langsiktige kostnader.
- Økt verdiskaping: Inkludering i arbeidslivet gir skatteinntekter og reduserer behovet for offentlige ytelser. Flere i arbeid styrker BNP og velferdsstatens bærekraft.
- Bedre ressursutnyttelse: Forebygging er billigere enn reparasjon. Tidlig innsats i barndom og ungdom gir høy avkastning i form av redusert kriminalitet, bedre helse og høyere utdanning.

Redusere arealer og større sambruk

Rana kommune har et uttalt mål om å redusere arealbruken og utnytte egne lokaler gjennom økt sambruk. Dette er sentrale strategier for å oppnå bærekraftige, økonomiske og funksjonelle løsninger.

Økonomiske gevinster

- Lavere kostnader til drift, vedlikehold og energi.
- Bedre utnyttelse av investeringer og fellesressurser.

Miljømessige fordeler

- Redusert energibruk og klimagassutslipp.
- Mindre inngrep i natur og bedre bevaring av grøntområder.

Fleksibilitet og fremtidstilpasning

- Tilrettelegging for nye arbeidsformer og endrede behov.
- Økt mulighet for omstilling og effektiv bruk av areal.

Styrket samarbeid og tjenestekvalitet

- Samlokalisering fremmer samhandling mellom fagmiljøer.
- Bedre tilgjengelighet og helhetlige tjenester for innbyggere.

Attraktivitet og trivsel

- Mer liv i bygg og områder gjennom flerbruk.

- Økt trygghet og sosialt fellesskap.

Økonomiske vurderinger

Med kommunedirektørens forslag legger vi opp til et nøkternt investeringsnivå med 150 mill. kr. i økonomiplanperioden for oppvekst og kultur. Samlede driftsutgifter, med drift av tjenester og FDV (forvaltning, drift og vedlikehold av bygg), reduseres med rundt 44 mill. kr., herav utgjør redusert FDV ca. 15 %.

Innledningsvis i saken viser vi til de demografiske utfordringene og behovet for å overføre ressurser fra oppvekst til eldreomsorg, dette i tråd med statens fordeling av rammetilskudd til kommunene. Et annet og minst like sterkt hensyn er økende utfordringer knyttet til rekruttering av personale og kompetanse.

Videre fremgår det av kommunestyrets vedtak av 17. juni 2025 vedtatt at

Fremtidig tjenesteproduksjon, investeringer og strukturer i oppvekst- og kulturavdelingen må ikke gå på bekostning av kommunens evne til:

- *Investering i Solsiden bo- og aktivitetssenter byggetrinn 1 og 2.*
- *Drift av Solsiden bo- og aktivitetssenter.*
- *Fremtidig forventet vekst i øvrige tjenester innen helse- og omsorgssektoren*

Det betyr at ikke bare drift, men også investeringsbehov og kostnadseffektiviteten ved dagens oppvekststruktur må bidra til å realisere Solsiden bo- og aktivitetssenter.

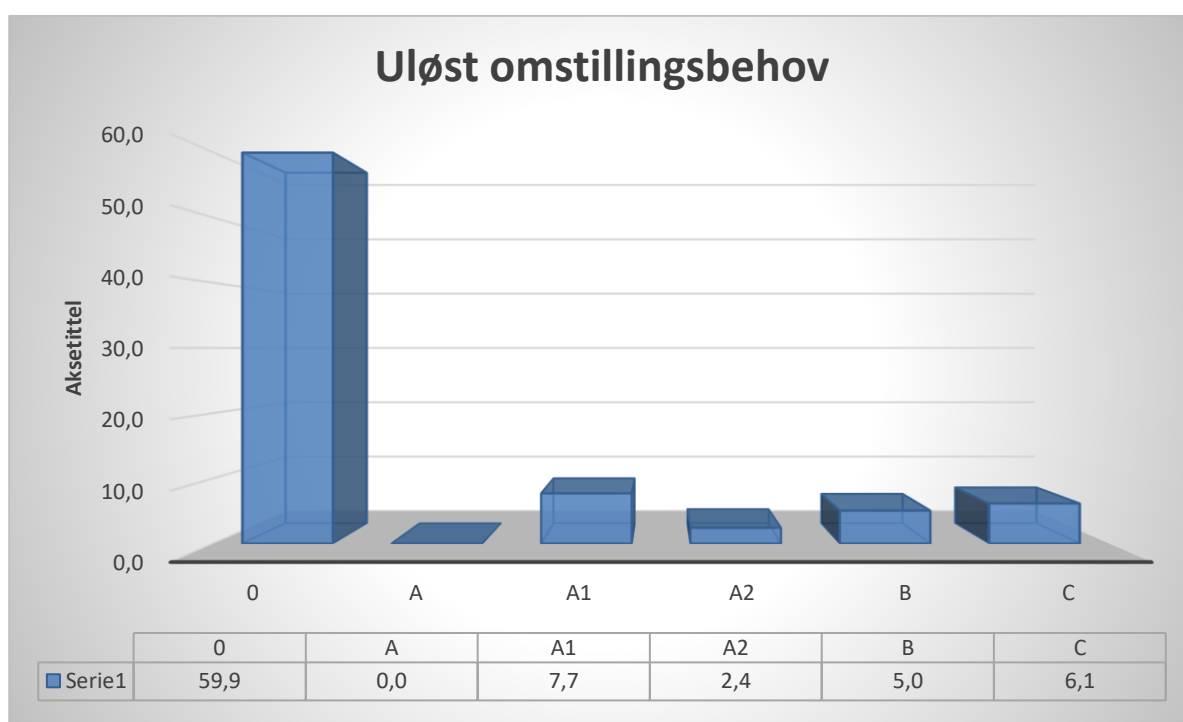
Omstillingsbehovet for oppvekst og kultur er for neste økonomiplanperiode 2026-2029 på mer enn 75 mill. kr. Driften er i dag nøktern, men vi ligger over snittet i andre kommuner det er naturlig å sammenligne seg med (Kostragruppe 9 og 10, justert for ulik arbeidsgiveravgift). I rapporten fra Menon Economics, viser de til at vi har en mer negativ utvikling enn kommunene i disse Kostragruppene. Menon viser at sammenlignet med andre kommuner har Rana kommune en dårligere produktivitetsutvikling og ligger etter med omstillingsarbeidet.

Matrisen under viser de ulike alternativene:

Alternativ		0	A	A 1	A2	B	C
Økonomi							
Investeringer	Brutto investering skole- og barnehageanlegg	434 049	151 000	265 500	185 500	119 500	154 500
	Momskompensasjon	-86 810	-30 200	-53 100	-37 100	-23 900	-30 900
	Salg tomter/bygg	-9 000	-55 000	-54 200	-54 200	-50 200	-55 000
	Lån	338 239	65 800	158 200	94 200	45 400	68 600
	<i>Endring gjeldsgrad</i>	11,7	2,3	5,5	3,2	1,6	2,4
Sum endring kapitalkostnader		23 677	4 606	11 074	6 594	3 178	4 802
Driftskostnader	Reduserte drift skole og barnehage	-1 151	-27 460	-27 460	-27 460	-27 416	-28 645
	Reduserte FDV-kostnader **	-2 122	-12 105	-10 865	-11 665	-8 251	-8 205
	Skoleskyss	0	2 593	2 593	2 593	5 173	5 266
	Redusert overføring fra staten	0	1 126	1 126	1 126	1 126	1 689
	Reduserte leiekostnader		-8 300	-8 300	-8 300	-8 300	-8 300
	Sum endring driftskostnader	-3 273	-44 146	-42 906	-43 706	-37 668	-38 195
Sum endring drift og kapital		20 404	-39 540	-31 832	-37 112	-34 490	-33 393
Endring uløst omstillingsbehov		59 944	0	7 708	2 428	5 050	6 147

* Tabellen gir uttrykk for siste år i økonomiplanperioden, men skyss tar utgangspunkt i dagens elevmasse

** FDV= forvaltning, drift og vedlikehold

Som vi ser gir de ulike alternativene et økt omstillingsbehov for sektoren, fra 2,4 mill. kr. til 59,9 mill. kr. Utgangspunktet for denne beregningen ligger i A, som allerede har et uløst omstillingsbehov på ca. 10 mill. kr. Det betyr at økt omstillingsbehov kommer i tillegg til dette.

Oversikt salg av eiendommer og endring FDV

	Alt. 0	Alt. A	Alt. A1	Alt. A2	Alt. B	Alt. C
Salg						
Mjølan barnehage	-9 000	-9 000	-9 000	-9 000	-9 000	-9 000
Selfors barnehage		-4 800				-4 800
Ytteren miljøbarnehage		-3 600	-3 600	-3 600	-3 600	-3 600
Revelheia barnehage		-3 600	-3 600	-3 600	-3 600	-3 600
Barnehage			-4 000	-4 000		
Lyngheim skole		-30 000	-30 000	-30 000	-30 000	-30 000
Skonseng skole		-4 000	-4 000	-4 000	-4 000	-4 000
Sum salg	-9 000	-55 000	-54 200	-54 200	-50 200	-55 000
Endring FDV	Alt. 0	Alt. A	Alt. A1	Alt. A2	Alt. B	Alt. C
Storforshei skole - oppgradering	-548	-660	-660	-660	-660	-660
Skonseng skole - oppgradering	-36					
Skonseng skole - nedlegging		-1 514	-1 514	-1 514	-1 514	-1 514
Lyngheim skole - oppgradering	-574					
Lyngheim skole - flytting Rana U		-4 275	-3 035	-3 835		
Lyngheim skole - nedlegging					-4 275	-4 275
Selfors skole - nedlegging Selfors		-3 480	-3 480	-3 480		
Selfors skole - modulbygg					560	560
Båsmo skole - modulbygg						700
Rana U - modulbygg		840	840	840		
Mjølan barnehage - nedlegging	-965	-965	-965	-965	-965	-965
Ytteren barnehage - sammenlåing		-638	-638	-638	-638	-638
Revelheia barnehage - sammenlåing		-759	-759	-759	-759	-759
Selfors barnehage - nedlegging		-654				-654
En barnehage - nedlegging estimert kvm			-654	-654		
Sum endring FDV	-2 122	-12 105	-10 865	-11 665	-8 251	-8 205

Oppsummert i henhold til kommunestyrets bestilling

Saken har vært grundig utredet og belyst gjennom 44 ulike alternativer, en ekstern gjennomgang av Menon som kommunestyret bestilte, perspektivanalyser, medvirkning fra barn og unge, informasjonsmøter, tre høringsrunder og flere politiske behandlinger.

Kommunedirektørens anbefalte forslag bygger på alle disse føringene og særlig kommunestyrets vedtak av 17.06.25 og den eksterne gjennomgangen bestilt av kommunestyret i samme møte. Vedtakene i kommunestyresak 58/2025 av 17.06.25 må anses som prosessledende.

I vedtakets punkt 1 ble det gjort et vedtak om å renovere Storforshei barne- og ungdomsskole og beholde et 1-10-tilbud. Dette er fulgt opp i kommunedirektørens forslag, men her ligger det også inne en forutsetning for fortsatt drift ved Storforshei, at det ikke opprettes privatskole på Skonseng. Dersom vi får privatskole på Skonseng, vil elevgrunnlaget ved Storforshei bli for lavt. Per i dag er det 47 elever ved barneskolen på Storforshei.

I samme punkt ble det gitt føringer om å legge ned Skonseng, samtidig som det ble bedt om at foreldre/foresatte skulle få si noe om hvor de ønsket at deres barn skulle gå på skole. Videre beskrivelse av organisering rundt SFO og eventuelle behov for avbøtende tiltak skulle også vurderes.

Undersøkelsen om skolevalg ved nedlegging av Skonseng, viste en relativt jevn fordeling mellom Storforshei og Selfors, mens Gruben fikk en slenger. Ut fra dette legger kommunedirektøren til grunn at ønskene er delt. I og med at kommunestyret hadde vedtatt at Ytteren barneskole ikke skulle legges ned, ble det Selfors skole. Elevene blir derfor fordelt mellom Storforshei og Gruben skoler i forslaget.

Forskrift om skolekretsgrenser vil bli revidert og legges frem for høring parallelt med oppvekststruktursaken, noe som gjør at også vedtakspunktet om behandling av disse før skoleåret 2026/27 imøtekommes. I saken har vi jobbet mye med skolekretsgrenser for å få en jevnere fordeling mellom skolene og et mer likeverdig tilbud til elevene. Ved å jobbe mer med skolekretsgrenser har det også vært mulig å rasjonalisere driften uten å gjøre flere strukturelle grep. I tidligere utredninger har kommunedirektøren i sine anbefalinger valgt løsninger med flytting av hele barnegrupper. I dette forslaget bryter vi med dette prinsippet, ut fra to forhold;

- 1) Behovet for omstilling har økt med 22,6 mill. kr. fra budsjettopplegget for forrige økonomiplanperiode, noe som skyldes at strukturgrepene ble utsatt og antall barn og unge har gått mer ned enn våre prognoser tilsa.
- 2) Denne løsningen får en mer likeverdig fordeling av ressursene, i større og mer robuste enheter. I tillegg ville det økte omstillingsbehovet alternativt føre til at vi hadde måttet ta ned ikke-lovpålagte oppgaver, som vil gå kraftig ut over fritidstilbud, forebygging og tidlig innsats.

Det gjør at det blir ekstra viktig at vi klarer å lage gode planer for overganger, der vi ivaretar sosiale forhold som vennskap, at søsken får gå på samme skole, samt lærer-elev-forhold for sårbare elever. Det betyr at Rana kommune ivaretar barnets beste.

Ytteren barneskole blir i pkt. 2 besluttet opprettholdt, samtidig som det åpnes opp for sambruk med andre tjenester. Ytteren er en skole med kapasitet for 350 elever. For tiden er det 212 elever ved skolen. Ved å se Båsmo og Ytteren skoler under ett, vil Ytteren fremdeles kunne bestå, men det foreslås at skolen gjøres om til en én-parallell med plass til 175 elever. Da vil vi kunne få til sambruk, som kommunestyret i sitt vedtak var positive til.

Kommunedirektøren er usikker på hvilke føringer kommunestyret la opp til i sitt pkt. 2 c), men forstår det slik, at det ikke kan bety at man ikke skal se på nedleggelse av barnehager. Menon foreslår i sin rapport å gjøre om Ytteren barneskole og legge ned 4 barnehager som fordeles på denne og i kommunale og private barnehager med ledig kapasitet. Dette i tillegg til Mjølan som ble lagt ned fra høsten 2025. Kommunedirektøren foreslår å legge ned Revelheia barnehage og Ytteren miljøbarnehage og flytte barnehagedriften til Ytteren barneskole, i et nytt Ytteren oppvekstsenter. Disse barnehagene er valgt ut fra bygningsmessige forhold. I tillegg ligger det inne at ytterligere en barnehage skal vurderes i økonomiplanperioden.

Båsmo og Ytteren barneskoler vil inngå i samme skolekrets, slik at ressursene kan ses på tvers av de to skolene.

Kulturskolens lokalisering vil det bli jobbet videre med, og forslag til løsning vil bli lagt frem i egen sak til politisk behandling. I budsjettforslaget ligger det inne en forutsetning at vi sier opp leieavtalen for kulturskolen og finner løsninger i egne arealer.

Ravo er av kommunestyret vedtatt flyttet til Torggata 2, og vil bli samlokalisert der med flyktningetjenesten. Arbeidet med flyttingen er igangsatt.

Kommunestyret var i sitt vedtak opptatt av at økonomien må følge demografien og at strukturer i oppvekst- og kulturavdelingen ikke må gå på bekostning av investering i Solsiden bo- og aktivitetssenter byggetrinn 1 og 2, driften av Solsiden og fremtidig forventet vekst innen helse- og omsorgssektoren.

Ved å legge ned Selfors skole, vil helse og mestring få en mulighet til å utvikle sine tjenester ytterligere på Selfors nært opp til eget sykehjem og Helgelandssykehuset, og muligens redusere eller omstrukturere noe av det som i dag ligger inne i planene for Solsiden trinn 2.

I tillegg til føringene fra kommunestyret har kommunedirektøren lagt inn flytting av Lyngheim skole til dagens Rana ungdomsskole, avdeling Mo. En forutsetning for dette grepet er tilbygg med 6 klasserom ved Rana ungdomsskole, avdeling Moheia.

Med dette forslaget har vi kommet langt i å imøtekomme disse betingelsene, selv om utfordringen har økt betydelig fra 2025-budsjettet ble behandlet. Ved å iverksette tiltak så raskt som mulig vil det uløste omstillingsbehovet være på 8,95 mill. kr., hvilket betyr at vi ikke er helt i mål, men fortsatt må jobbe for en mer rasjonell drift i økonomiplanperioden.

Menon-rapporten sine anbefalinger får lenger enn det kommunedirektøren har funnet at det er mulighet for i inneværende økonomiplanperiode, men kommunedirektøren ser at rapporten peker på tiltak som kan vurderes i fremtiden.

I møter 25.11.25 og 09.12.25 har det kommet nye føringer fra formannskapet, som er fremlagt i et alternativ A1 som viser mulige opsjoner som kan tas inn i form av ytterligere investeringer. I tillegg er det lagt inn to nye forslag B og C, der Lyngheim barneskole legges ned i tillegg til

- I henhold til formannskapets innstilling i møte den 25.11.25, er det ingen av de nye alternativene som gir nødvendig strukturelle innsparinger på 44 mill. kr.
- Dersom kommunestyret ikke ønsker å ta strukturgrep eller reduserer omstillingskravet til oppvekst og kultur, vil andre sektorer måtte bære disse kostnadene.

Kommunedirektørens konklusjon

Kommunedirektøren mener ny struktur svarer ut bestillingene fra kommunestyret vedtok i kommunestyrets møte 16. juni 2025, og tar inn over seg det økte omstillingsbehovet fra 2025- til 2026-budsjettet.

Forslaget til ny oppvekststruktur gir mer robuste og mer driftssikre strukturer, og som vil bidra til å opprettholde gode kompetanse- og fagmiljø og sikre gode oppvekst- og kulturtilbud. Tilbudet vil bli mer likeverdig for elevene og bidra til en jevnere belastning for de ansatte i skolene. I tillegg klarer vi å opprettholde kultur- og fritidstilbud, samt skape rom for forebygging og tidlig innsats, som igjen vil gi et samlet bedre tilbud til barn og unge, men også alle innbyggere.

Vedlegg:

1. [Vedleggsoversikt](#)